

การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การศึกษาศาภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2"

ของ นฤมล เส็งวัฒน์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา

ชื่อเรื่อง	การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
ผู้วิจัย	นฤมล เส็งวัฒน
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564
คำสำคัญ	ความสัมพันธ์, โรงเรียนกับชุมชน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 313 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษา พบว่า สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนและด้านการออกเยี่ยมชุมชน รองลงมา คือ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คือ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

2. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า มีจำนวน 7 แนวทาง

Title	STUDY THE CONDITION AND THE PROCESS OF RELATION BUILDING BETWEEN SCHOOL AND COMMUNITY OF PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
Author	NARUMON SENGWAT
Advisor	Associate Professor Thirasak Uppamaiathichai, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Educational Administration, Naresuan University, 2021
Keywords	Relationship School and community Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2

ABSTRACT

The objective of the study was to explore the relationship building between school and community of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. There were 2 procedure of this research. First, study 2 samples of the relationship building between school and community of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. A sample was selected from 313 people of school directors and teachers by using the table of sample size Krejcie and Morgan and stratified sampling. The research tool was a questionnaire with Likert rating five scales. The collected data were analyzed using average and standard deviation. Finally, study the process of the relationship building between school and community of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. Informants were 5 luminaries who were selected from purposive sampling. Data was collected by structured interview. The collected data were analyzed using analyzed substance.

The results of the study were as follows :

1. The condition of relation building between school and community of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 was as a much level.

Considering each aspect ordered from the highest to the least: the publicizing of school, visiting the community and community service are the most. Secondly, having activities with community and Lastly, getting help from community.

2. Studying the process of the relationship building between school and community of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 found that there were 7 progresses.

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปมัยอริชัย อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สถิรพร เขาวนชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ นางสร้อยญา แสงชัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และนางสาวเทียมใจ สิทธิศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ให้คำแนะนำ และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือ เป็นอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

นฤมล เส็งวัฒม์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณูปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของงานวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.....	10
หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน.....	16
หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	20
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	45

บทที่ 3	วิธีดำเนินงานวิจัย.....	46
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยมีการดำเนินการ วิจัย ดังนี้	46
	ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.....	51
บทที่ 4	ผลการวิจัย	54
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	55
	ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.....	56
	ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.....	62
บทที่ 5	บทสรุป	65
	สรุปผลการวิจัย.....	66
	อภิปรายผลการวิจัย.....	68
	ข้อเสนอแนะ	71
	บรรณานุกรม.....	73
	ภาคผนวก.....	77
	ประวัติผู้วิจัย	92

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	35
ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ..	46
ตาราง 3 วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์	53
ตาราง 4 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน	55
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม.....	56
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจำแนกรายข้อ.....	57
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชน จำแนกรายข้อ.....	58
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน จำแนกรายข้อ	59
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน จำแนกรายข้อ	60

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพ
 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน
 จำแนกรายชื่อ.....61

ตาราง 11 แสดงแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.....62

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 หน้าที่หลักการบริหารขององค์การทั่วไป.....	13
ภาพ 2 หน้าที่เบื้องต้นของการบริหารในองค์การขนาดเล็ก.....	14
ภาพ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	45

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) 2562 มาตรา 8 ระบุว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตราที่ 29 ระบุว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชน มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 58 (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น กล่าวได้ว่าชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการสนับสนุน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 22-24)

การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และนักเรียนย่อมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ทำให้ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน บุคคลในชุมชน ก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนไปด้วย ถือได้ว่าโรงเรียนให้การศึกษโดยทางอ้อมแก่ชุมชนนั่นเอง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือการให้ประชาชนยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชน เป็นสิ่งมีค่าของทุกคน

ช่วยทำให้การเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนดีขึ้น ประชาชนทุกคนย่อมมีความรู้สึกร่วมกัน ในการเป็นเจ้าของโรงเรียน ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียน เพราะชุมชน เป็นศูนย์รวมของทรัพยากรอันมีค่ามากมายที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น เงิน วัสดุ สิ่งของ แรงงาน ข้อเสนอแนะ ภูมิปัญญา วิทยาการต่าง ๆ เป็นต้น (ชูชาติ พ่วงสมจิตร 2560, หน้า 1,342)

กล่าวได้ว่าการร่วมมือกันจะทำให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนอาจใช้ความร่วมมือเหล่านี้ในการดำเนินงานตามแผนงานของโรงเรียนโดยการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมกัน ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพราะการเรียนการสอนของโรงเรียนต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือ สนับสนุนจากชุมชน ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียน นำสิ่งที่รับจากการเรียนการสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันและนำไปเผยแพร่แก่ชุมชนได้ และนอกจากโรงเรียนให้การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลแล้วยังมุ่งพัฒนาชุมชนไปด้วย เพราะหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนจะต้องได้รับการปรับปรุงและร่วมพัฒนา ตามความต้องการของชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเกิดการพัฒนามีทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อชุมชน เช่น ทรัพยากรบุคคล สถาบัน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาความรู้ เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรที่มีประโยชน์ ของชุมชนเหล่านี้ก็สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้เช่นกัน

นอกจากนี้การพัฒนาชุมชนจะทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีทั้งในด้านปัญหา ของชุมชน ความต้องการของชุมชน ทรัพยากรในชุมชน เพื่อโรงเรียนจะได้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชน และปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับชุมชน ในทางตรงกันข้าม หากโรงเรียน กับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น โรงเรียนและครู ถูกกล่าวหา ถูกตำหนิ โรงเรียนมีปัญหากับกลุ่มคนที่เป็ปัญหาต่อการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน และไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างแน่นอน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกิดขึ้นมาเนื่องจากโรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาของชุมชน และชุมชนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน เมื่อชุมชนเกิดความเปลี่ยนแปลง โรงเรียนก็ควรเปลี่ยนแปลงไปด้วยในฐานะที่โรงเรียน มีหน้าที่เตรียมสมาชิกของชุมชนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กล่าวคือเมื่อสภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาของโรงเรียน ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปตาม ความคาดหวังของชุมชน โรงเรียนจะสามารถปฏิบัติตามบทบาทนี้ได้ ก็ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างใกล้ชิด ทำให้โรงเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิด

แรงจูงใจให้ชุมชนเห็นคุณค่าของโรงเรียน พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (ธีระ รุญเจริญ 2550, หน้า 277)

กล่าวได้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จจากการได้รับความร่วมมือจากชุมชน และชุมชนได้รับการพัฒนาจากโรงเรียนด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน จึงเป็นการส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเกิดการพัฒนา ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการพัฒนา โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เกิดความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การแก้ไขปัญหาของโรงเรียนกับชุมชน การลดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและผลดีอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย โรงเรียนจึงควรดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

แต่ในปัจจุบันการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่ามีปัญหาในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ คือ โรงเรียนกับชุมชนต่างคนต่างอยู่ ผู้บริการ ครู ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันน้อย ผู้บริหาร ครู เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนน้อย รวมทั้งผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนก็มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนน้อยด้วยเช่นกัน อีกทั้งโรงเรียนกับชุมชนไม่ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันจนทำให้เกิดเป็นปัญหาขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนและชุมชนจึงเสียผลประโยชน์ในการพัฒนาต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากความสำคัญและปัญหาของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเกิดการพัฒนา ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการพัฒนา โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เกิดความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การลดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในฐานะผู้วิจัยเป็นบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง การปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

ให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับชุมชนอย่างถูกต้องตามความต้องการของโรงเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้เรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และใช้เป็นแนวทางเป็นแนวทางในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนการดำเนินการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. เนื้อหา

การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีขอบเขตเนื้อหา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 122 โรงเรียน รวมทั้งหมด 1,604 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน (Stratified random sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วย

- 3.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 3.2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชน
- 3.3 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน
- 3.4 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
- 3.5 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนและชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. เนื้อหา

การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในขั้นตอนที่ 1 โดยการเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 ท่าน

2.2 ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 ท่าน

2.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำรงตำแหน่งประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่า 1 ปี จำนวน 1 ท่าน

2.4 พระภิกษุสงฆ์ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน ในอำเภอบางกระทุ่ม อำเภอเนินมะปราง หรืออำเภอวังทอง จำนวน 1 ท่าน

2.5 นักวิชาการวัฒนธรรม วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป ดำรงตำแหน่งนักวิชาการ วัฒนธรรมมากกว่า 1 ปี จำนวน 1 ท่าน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ได้แก่ แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผ่านการดำเนินการ การวางแผน การติดต่อสื่อสาร ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งโรงเรียนและชุมชน และโรงเรียนเป็นของชุมชนโดยแท้จริง

1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการติดต่อสัมพันธ์แพร่ข่าวสาร สิ่งพิมพ์ วารสาร การประชุม ออกข่าว เสียงตามสาย ป้ายนิเทศ โทรศัพท์ติดต่อ เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ให้ความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

1.2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชน หมายถึง ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชนในชุมชน เพื่อทราบสภาพทางบ้านของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร

มีปัญหาอะไร นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรขณะอยู่บ้าน เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ปัญหาของนักเรียน นอกจากนี้การออกเยี่ยมชุมชนยังทำให้ผู้บริหารและครูทราบข้อมูลความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมภายในชุมชน ได้พบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งกันและกัน ตลอดจนจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชนขึ้น

1.3 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง โรงเรียนให้ความช่วยเหลือให้บริการชุมชนตามกำลังที่โรงเรียนสามารถจะกระทำได้ เพื่อพัฒนาชุมชน เสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนอาจให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บริการด้านวิชาการ เช่น ให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือ บริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เช่น ชุมชนขอใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน บริการด้านบุคลากร เช่น ให้บุคลากรของโรงเรียนออกไปให้ความร่วมมือกับชุมชนในด้านแรงงาน ความคิด บริการด้านอนามัย เช่น การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ โรคติดต่อ เพื่อเป็นการป้องกันในชุมชน

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน หมายถึง โรงเรียนหรือชุมชนเป็นผู้จัดกิจกรรม โดยทั้งโรงเรียนและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเอื้อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรูปแบบของการจัดกิจกรรมต้องมุ่งสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันมากกว่าความต้องการทรัพย์สิน บุคลากรของโรงเรียนและประชาชนในชุมชน ต้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนในชุมชน กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนควรจัดร่วมกัน ได้แก่ งานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน กิจกรรมของโรงเรียน เช่น การแสดงผลงานของนักเรียน นิทรรศการให้ความรู้ต่าง ๆ การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

1.5 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน การได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนร่วมมือจากชุมชนทุกอย่างด้วยความเต็มใจ ทั้งทางด้านวิชาการ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ หรือคำแนะนำ ซึ่งการดำเนินการขอความช่วยเหลือโรงเรียนได้วางแผนหรือโครงการขอรับความช่วยเหลือล่วงหน้าจากการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และเกิดจากความตระหนักของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อได้รับการช่วยเหลือโรงเรียนจะตอบแทนชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรม ยกย่องให้เกียรติ รายงานผู้บังบัญชาชั้นสูง ออกเกียรติบัตรตอบแทน

6. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ปีการศึกษา 2564

7. **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2564

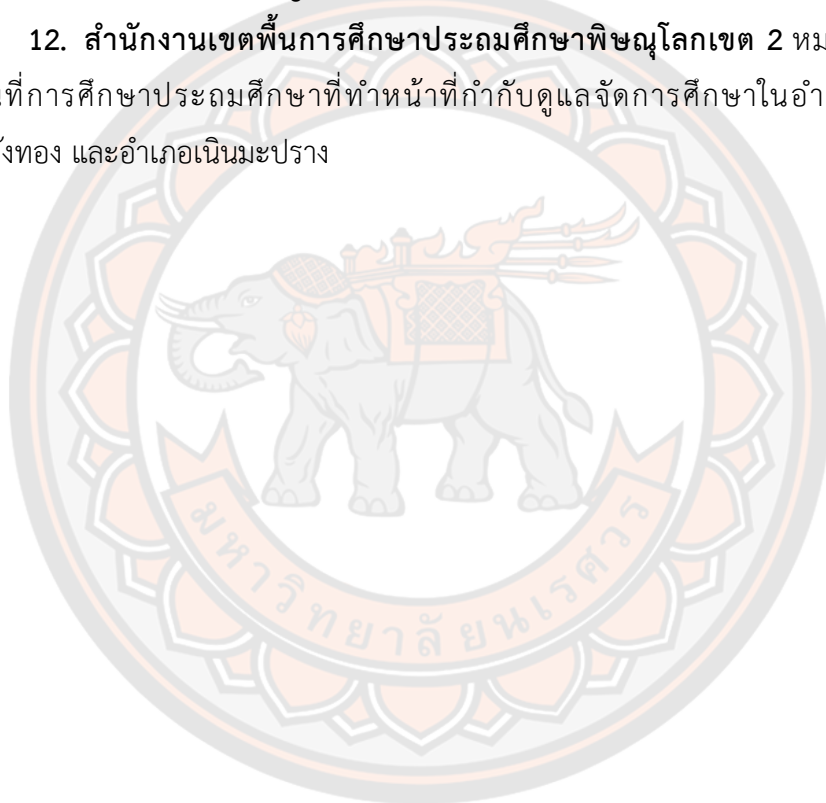
8. **ครู** หมายถึง ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2564

9. **โรงเรียนขนาดเล็ก** หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน

10. **โรงเรียนขนาดกลาง** หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 499 คน

11. **โรงเรียนขนาดใหญ่** หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500 คน ขึ้นไป

12. **สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2** หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ทำหน้าที่กำกับดูแลจัดการศึกษาในอำเภอบางกระทุ่ม อำเภอวังทอง และอำเภอเนินมะปราง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา
2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน

1. ความหมายของโรงเรียนกับชุมชน
2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1. ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. วิสัยทัศน์
2. ค่านิยมองค์กร
3. พันธกิจ
4. เป้าประสงค์
5. ยุทธศาสตร์
6. นโยบาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544, หน้า 39) การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้อิทธิพล (influencing) ต่อคนกลุ่มหนึ่งนั่นก็คือ นักเรียน เพื่อให้มีความเจริญงอกงาม สู้วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด โดยการใช้กลุ่มคนกลุ่มที่สอง ซึ่งได้แก่ครู ในฐานะตัวแทน (agent) ดำเนินการเพื่อให้วัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ

บัญชา นภชัยเทพ (2544, หน้า 5) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาเด็ก เยาวชน หรือสมาชิกของสังคมในด้านต่าง ๆ คือ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง เศรษฐศาสตร์ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

หวน พันธุ์พันธ์ (2550, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี

สุนทร โคตรบรรเทา (2551, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำให้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือการทำงานกับคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

บุญชม ศรีสะอาด, และ สุริทอง ศรีสะอาด (2554, หน้า 10) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารขององค์การทางการศึกษาใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากร และเทคนิคในการประยุกต์ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารมาใช้ในกิจกรรมทางการศึกษา การพัฒนาองค์การทางการศึกษา และสมาชิกของสังคม ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และเป็นคนดีของสังคม ตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

จากความหมายของการบริหารการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารขององค์การการศึกษาใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากร กระบวนการบริหาร การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านครูในฐานะตัวแทน เพื่อพัฒนานักเรียน หรือสมาชิกของสังคมในด้านต่าง ๆ ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรม และคุณธรรม ให้บรรลุตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

บัญชา นาชัยเทพ (2544, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและแผน ตลอดจนการกำกับดูแลเพื่อให้แน่ใจว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับนโยบายและแผนที่วางไว้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544, หน้า 29-32) กล่าวถึง การบริหารการศึกษา และการบริหารประเภทอื่น ๆ ไว้ว่า กิจกรรมกลุ่มทุกอย่างจำเป็นต้องอาศัยการบริหารอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อการจัดการและการนำทางของกลุ่มสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นความจริงไม่ว่าจะเป็นวงการอุตสาหกรรม การค้า รัฐบาล การป้องกันประเทศ และการศึกษา ลักษณะที่เหมือนกันของวงการบริหารทุกประเภท คือ ขอบข่ายของมันจะครอบคลุมการผลิตสินค้า และให้บริการกับสาธารณะ การควบคุมงบประมาณ การสรรหา การฝึกอบรม การทดแทนบุคลากร และการประสานงานของทุกฝ่ายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมของมนุษย์

ถึงแม้ว่าการบริหารทุกประเภทจะมีลักษณะที่เหมือนกันอยู่ก็ตาม แต่มันก็มีลักษณะของความแตกต่างกันระหว่างกระบวนการบริหารที่สัมพันธ์กับองค์การ สังคมและสถาบัน ความแตกต่างเหล่านี้จะสัมพันธ์กับ 1) เป้าหมาย วัตถุประสงค์และการกระตุ้น 2) วิธีการและเทคนิค และ 3) การประเมินผล

1) เป้าหมาย วัตถุประสงค์และการกระตุ้น วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการบริหารอุตสาหกรรมก็คือ การผลิตและการแจกจ่ายสินค้า เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ แรงกระตุ้นของการบริหารอุตสาหกรรมจะเน้นหนักที่ผลกำไร ส่วนให้บริการนั้นเน้นน้อยมาก ในด้านตรงกันข้ามกับการบริหารการศึกษาจะเน้นที่การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ โดยมีแรงกระตุ้นทางบริหารสวัสดิการและความก้าวหน้าของมนุษย์ วัตถุประสงค์ของการป้องกันประเทศก็คือ การป้องกันสันติภาพและเสรีภาพ โดยการทำสงครามถ้าหากจำเป็น สงครามมีเป้าหมายที่การทำลายส่วนการบริหารการศึกษาจะรังเกียจการทำลายมนุษย์ ตรงกันข้ามจะเป็นการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์

การบริหารธุรกิจก็แตกต่างจากการบริหารการศึกษาเช่นเดียวกัน การบริหารธุรกิจจะเกี่ยวข้องกับสินค้าและวัสดุเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการบริหารการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับคน การบริหารธุรกิจจะมีลักษณะตายตัว ส่วนการบริหารการศึกษาจะยืดหยุ่น

2) วิธีและเทคนิค วิธีและเทคนิคของกิจกรรมจะส่งเสริมเป้าหมาย สิ่งสำคัญที่การบริหารการศึกษาจะเกี่ยวข้องก็คือ คนและสวัสดิการของเขา เทคนิคของการบริหารการศึกษาจะเป็นการชักชวน ในขณะที่เทคนิคการบริหารประเภทอื่น ๆ จะมีลักษณะเผด็จการใช้อำนาจการบริหารการศึกษาจะนำเอาปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มเข้าไว้ในกระบวนการทำงานตลอดเวลา

ส่วนการบริหารประเภทอื่น ๆ จะละทิ้งปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม จริงอยู่พลังอำนาจ (Power) อำนาจหน้าที่ (authority) และการควบคุมมีความจำเป็นต่อการบริหารทุกประเภทก็ตาม แต่ในกรณีของการศึกษาจะต้องใช้ ลักษณะประชาธิปไตยในการบริหารการศึกษา ช่องของการติดต่อ และการสื่อความจะต้องเปิดกว้างและมีอิสระเสมอ แต่การบริหารประเภทอื่น ๆ ความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวจะมีน้อยมากระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง

3) การประเมินผล การประเมินผลเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมทั้งหมด และเป็นหน้าที่ของการบริหารที่จะวัดและประเมินผลที่ได้เพื่อปรับปรุงกิจกรรมต่อไป การศึกษาจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งมีความซับซ้อนมาก การศึกษาจะเกี่ยวข้องกับมาตรฐาน (Standard) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประสิทธิภาพของมันจะตั้งอยู่บนเกณฑ์เดียวกัน การเตรียมแบบทดสอบ บุคลิกภาพ ความสนใจ และแบบสำรวจเจตคติ (Attitude Inventory) และเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาอื่น ๆ เป็นเรื่องซับซ้อนและสิ้นเปลืองมาก นอกจากนี้การศึกษายังเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา ผลที่ได้ก็ไม่ใช่ว่าทันทีทันใด ส่วนในกิจกรรมประเภทอื่น ๆ เช่น ธุรกิจและอุตสาหกรรม ผลที่ได้จะเห็นชัดเจนและรวดเร็ว การวัดและประเมินก็ใช้วิธีง่าย ๆ

อาจสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษานั้นเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสตร์ของตัวเองที่พัฒนาโดยการลองผิดลองถูก ตลอดจนการทดลองและการวิจัย การบริหารการศึกษาได้พัฒนาเข้าสู่วิชาชีพชั้นสูง (profession) อย่างรวดเร็ว เพราะการบริหารการศึกษาต้องการมาตรฐานของความสามารถบางอย่าง (standard of competence) การฝึกอบรมทางวิชาชีพบริการที่สำคัญของสังคม ชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานและการศึกษาอย่างมีลำดับขั้นตอน

ธีระ รุญเจริญ (2547 , หน้า 12) กล่าวถึง ลักษณะของการบริหารการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารโดยองค์คณะบุคคลทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

2) เป็นการบริหารที่เน้นการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน โดยเป็นการศึกษาที่ให้ทุกคน ทุกฝ่าย ทุกองค์กรมีส่วนร่วม เป็นการศึกษาที่มีหลักการ แนวทาง รูปแบบที่ชัดเจน และเน้นการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี

3) เป็นการบริหารที่ใช้บุคลากรมืออาชีพ (Professional) มีลักษณะเฉพาะ เช่น วิชาชีพ เป็นผู้นำด้านมนุษย์สัมพันธ์ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4) เป็นการบริหารที่ต้องมีการตรวจสอบและประเมินตามมาตรฐาน ทั้งภายในหน่วยงานและภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

5) เป็นการบริหารที่เน้นเป็นพิเศษที่สถานศึกษาหรือโรงเรียน (School – based Management) และใช้การกระจายอำนาจทางการบริหารทั้ง 4 ด้าน คือ บริหารทั่วไป งบประมาณ บุคลากร และวิชาการ

6) เป็นการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่ระดับท้องถิ่น คือ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

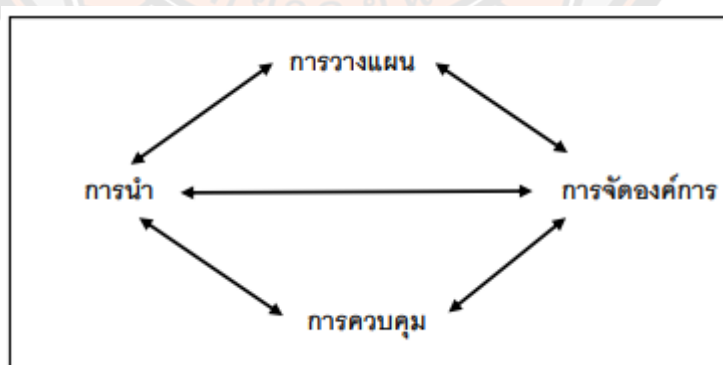
7) เป็นการบริหารที่อาศัยองค์การวิชาชีพ ได้แก่ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา องค์การกลางในด้านการบริหารงานบุคคล

8) เน้นคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพมากขึ้น

9) เป็นการบริหารที่เน้นความทัดเทียมกันในด้านปริมาณ (ประชากร จำนวนโรงเรียน ภูมิภาค การคมนาคม) และด้านงบประมาณ (ค่าใช้จ่ายรายหัว)

10) เป็นการบริหารที่ต้องประกันคุณภาพให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม)

สุนทร โคตรบรรเทา (2551, หน้า 6-9) กล่าวถึง หลักการบริหารการศึกษาเบื้องต้นไว้ดังนี้ หน้าที่ของการบริหาร นักทฤษฎีการบริหารหลายคน เช่น กิวลิค และเออร์วิก (Gulick and Urwick, 1937) คูนท์ และโอดอนเนลล์ (Koonts and O'Donnell, 1972) และเซียร์ส์ (Sears, 1950) ให้แนวคิดว่า “การบริหารเป็นกระบวนการของหน้าที่ (Functions) ซึ่งหน้าที่สำคัญในการบริหารองค์การทั่วไป คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม (Sergiovanni, 1987) ดังภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพ 1 หน้าที่หลักการบริหารขององค์การทั่วไป
(หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, 2551 , หน้า 6)

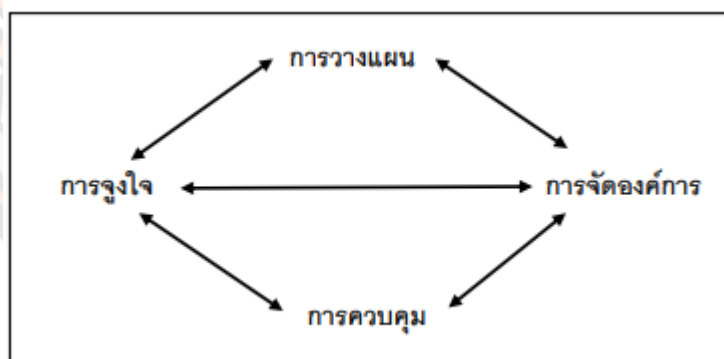
1) การวางแผน (Planning) เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายและจุดหมาย และพัฒนาแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ในการนำไปปฏิบัติ

2) การจัดองค์การ (Organizing) เกี่ยวข้องกับการจัดคน เงิน และทรัพยากร ทางกายภาพมารวมกันในวิธีที่ดีที่สุด เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

3) การควบคุม (Controlling) เกี่ยวกับหน้าที่การประเมินผลของผู้บริหาร การทบทวน การออกกฎระเบียบ การควบคุมพนักงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับ และดูแลมาตรฐาน ของการบรรลุเป้าหมาย และการรับผิดชอบในการดำเนินงานบำรุงภายใน รวมทั้งการปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

4) การนำ (Leading) เกี่ยวข้องกับการนำทาง (Guiding) การนิเทศติดตาม (Supervising) ผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อนำแผนขององค์การไปปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติจะต้องมีแรงจูงใจ มีการกำหนดความคาดหวัง และรักษาช่วงการติดต่อสื่อสารให้คงไว้

อย่างไรก็ดีในองค์การขนาดเล็ก ซึ่งองค์การขนาดเล็กไม่ซับซ้อน และมีบุคลากร ไม่มากนัก หน้าที่ของการบริหารน่าจะมีเพียงสี่ด้านเท่านั้น คือ การวางแผน การจัดองค์การ การควบคุม และการจูงใจ ซึ่งทั้งสี่หน้าที่จะต้องเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ดังภาพที่ 2 ต่อไปนี้

ภาพ 2 หน้าที่เบื้องต้นของการบริหารในองค์การขนาดเล็ก

(หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา, 2551, หน้า 7)

1) การวางแผน หมายถึง การเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร โดยการทำนาย หรือพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการเตรียมการ โดยวางแผนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จากการวางแผนนี้จะได้แผนออกมา

2) การจัดองค์การ หมายถึง การจัดบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ พุดต่างๆ คือ การจัดเตรียมคนและของไว้ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้

3) การควบคุม หมายถึง การกำกับดูแล เพื่อให้งานเดินไปตามแผนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องมีหัวหน้าหรือผู้บริหาร หรือผู้นำคอยควบคุมดูแล ให้งานเดินไปตามขั้นตอน และใช้คนและวัสดุอุปกรณ์ที่เตรียมไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การควบคุมนี้มีอยู่ 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และหลังการดำเนินการ ดังนี้

3.1) ก่อนการดำเนินการ เป็นการกำกับดูแลว่ามีคนและของครบครันพร้อมจะปฏิบัติงานหรือไม่

3.2) ระหว่างการดำเนินการ เป็นการกำกับดูแลทุกระยะ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนของงาน ดูความบกพร่องและปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วหาทางแก้หรือเปลี่ยนแปลง ถ้าจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินต่อไป

3.3) หลังการดำเนินการ เป็นการกำกับดูแลและตรวจสอบผลในขั้นสุดท้ายว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ และขาดตกบกพร่องอย่างไร เป็นขั้นตอนของการประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงาน

3.4) การจูงใจ หมายถึง การหาวิธีการและแนวทางให้คนทำงานด้วยความสบายใจ โดยให้มีความพยายามในการทำงาน มีความอดทนในการทำงาน และมีทิศทางในการทำงานตามเป้าหมายขององค์กร การจูงใจนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะคนมีชีวิตจิตใจ มีความชอบและความไม่ชอบ มีความต้องการ มีความเกียจคร้านและความขยัน และมีเบื่องานและรักงาน ฯลฯ แรงจูงใจเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของการปฏิบัติงานในองค์กร และเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารในการจูงใจบุคลากรเพื่อให้ทำงานบรรลุตามเป้าหมาย

บุญชม ศรีสะอาด, และ สุริทอง ศรีสะอาด (2554, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีลักษณะแตกต่างจากการบริหารประเภทอื่น ๆ ในด้านเป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ เทคนิคการบริหารและการประเมินผล กล่าวคือ เป้าหมายสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การเน้นที่จะพัฒนาบุคลิกภาพและความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม พัฒนาคุณภาพการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ส่งเสริมให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ต่างจากการบริหารธุรกิจซึ่งเน้นหนักที่ผลกำไร การบริหารการปกครองเน้นหนักในเรื่องเศรษฐกิจ สังคมและการป้องกันประเทศ ในด้านเทคนิควิธีการในการบริหารการศึกษาจะเป็นการชักชวน โน้มน้าวให้คนเห็นความสำคัญของการศึกษา เน้นการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่เปิดกว้างและมีอิสระมากกว่าการบริหารประเภทอื่น ๆ ส่วนด้านการประเมินผลซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการประเมินบุคลิกภาพ การเรียนรู้ ทักษะ และพัฒนาด้านความสัมพันธ์ของคนซึ่งมีความซับซ้อนและต้องอาศัยเวลา ไม่ได้ผลทันทีทันใด และเห็นได้ชัดเหมือนการบริหารประเภทอื่น ๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและแผน เพื่อดำเนินงานและประเมินผลตามนโยบายและแผนที่วางไว้ การบริหารการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม พัฒนาคุณภาพการศึกษาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ส่งเสริมให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน

1. ความหมายของโรงเรียนกับชุมชน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2524, หน้า 219) กล่าวว่า โรงเรียน หมายถึง สถาบันแห่งหนึ่งของชุมชน โรงเรียนคือแหล่งที่ให้การเรียนรู้ ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่สมาชิกของชุมชน

หวน พิณรุฬพันธ์ (2529, หน้า 19) กล่าวว่า โรงเรียน หมายถึง สถานที่หรือหน่วยของสังคม ที่ให้การฝึกฝนอบรมคนในหลาย ๆ ด้านแก่บุคคลในสังคม โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่ไม่ได้ให้ความรู้แก่บุคคลเท่านั้น หรือไม่ใช่สถานที่ที่เรียนหนังสือเป็นอย่างเดียว แต่เป็นสถานที่ที่ให้การฝึกฝนอบรมคนทั้งด้านหนังสือ ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถในการทำงาน การประกอบอาชีพ ความประพฤติ ความสมบูรณ์ของร่างกาย และสังคม

บัญชา นภัชชัยเทพ (2544, หน้า 142) กล่าวว่า โรงเรียน หมายถึง สถานที่อันเป็นองค์การที่ให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้รับการศึกษา ประกอบด้วยอาคารสถานที่ บุคลากร ระบบ ระเบียบ รูปแบบในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษา ที่ให้การฝึกฝนอบรมคนในหลาย ๆ ด้านแก่บุคคลในสังคม ทั้งด้านหนังสือ ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถในการทำงาน การประกอบอาชีพ ความประพฤติ ความสมบูรณ์ของร่างกายและการสังคม

จากความหมายของโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า โรงเรียน หมายถึง สถานที่ที่ให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้รับการศึกษา ให้ได้รับการเรียนรู้ ประสบการณ์ทางการศึกษา โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกอบรมผู้รับการศึกษาในหลายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความคิด ความสามารถในการทำงาน การประกอบอาชีพ ความประพฤติ ความสมบูรณ์ของร่างกายและทางสังคม

สุมน อมรวิวัฒน์ (2524, หน้า 219) กล่าวว่า ชุมชน หมายถึง อาณาบริเวณแห่งหนึ่งที่มีคนจำนวนหนึ่งมาอาศัยอยู่รวมกันเป็นเวลานาน มีความผูกพันต่อสถานที่นั้น มีจารีตประเพณี มีความคิดเห็นและความเชื่อไปในทางเดียวกัน ใช้สาธารณสถานและสถาบันต่าง ๆ ร่วมกันสามารถจะร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งได้สำเร็จ

สมศักดิ์ ศรีมานิช (2523, หน้า 1) กล่าวว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกัน มีส่วนสำคัญของชีวิตทั่วไปอย่างเดียวกัน โดยมองเห็นได้จากกิจกรรมารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีและการพูดจา

หวน พิณรุพันธ์ (2529, หน้า 18) กล่าวว่า ชุมชน หมายถึง บริเวณที่มีคนหรือประชาชน จำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน และมีการกระทำอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่น บริเวณแม่น้ำ ลำคลอง หรือบริเวณที่มีแหล่งน้ำ จะมีประชาชนไปตั้งบ้านเรือนอยู่หลายหลังอาจเป็น 10 หรือ 100 หลังคาเรือน และประชาชนดังกล่าวจะมีความสนใจหรืออาชีพคล้ายกัน หรืออย่างเดียวกัน เช่น ทำไร่เหมือนกัน ทำการประมงเหมือนกัน ค้าขายเหมือนกัน ทำงานโรงงานอุตสาหกรรมเหมือนกัน นับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน มีประเพณีเหมือนกัน

จากความหมายของชุมชนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าชุมชน หมายถึง อาณาบริเวณ แห่งหนึ่งที่มีคนจำนวนหนึ่งมาอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นเวลานาน มีการติดต่อกัน มีความผูกพัน ต่อสถานที่นั้น มีความคิด ความเชื่อ จารีต ประเพณี ขนบธรรมเนียมไปในทางเดียวกัน ใช้สาธารณสถานและสถาบันต่าง ๆ ร่วมกัน สามารถจะร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่ง ได้สำเร็จ

2. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน

หวน พิณรุพันธ์ (2529, หน้า 20) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

- 1) โรงเรียนเป็นของชุมชนโดยชุมชน และเพื่อชุมชน
- 2) โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
- 3) โรงเรียน : องค์กรในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน
- 4) โรงเรียนเป็นองค์กรและตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงชุมชน
- 5) โรงเรียนคือแหล่งอบรมคนให้ชุมชน
- 6) โรงเรียนคือแหล่งวิทยากรและวิทยากรของชุมชน
- 7) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชน และมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน
- 8) โรงเรียนจะทำหน้าที่คัดเลือกและให้ความรู้ รวมทั้งสร้างบุคลิกภาพของผู้เรียน เป็นไปตามที่ชุมชนต้องการ
- 9) โรงเรียนมิใช่แต่เพียงรักษาและสืบทอดของเก่าเท่านั้น แต่ยังต้องเผยแพร่ความรู้ใหม่ ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ชุมชนอีกด้วย
- 10) เนื่องจากโรงเรียนเป็นของชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง และเป็นจริงเป็นจัง

11) โรงเรียนตั้งขึ้นเพื่อชุมชน ชุมชนจึงควรมีส่วนกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และมีส่วนในการกำหนดทิศทางของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ กัน

โรงเรียนกับชุมชนมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างมาก เพราะโรงเรียน เป็นของชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชน นอกจากนั้นโรงเรียนยังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน เป็นองค์กรและตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงชุมชน เมื่อเป็นเช่นนี้ชุมชนจึงมีส่วนกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และมีส่วนในการกำหนดทิศทางของโรงเรียน ด้วย

รุ่ง แก้วแดง (2546, หน้า 175) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับชุมชน ซึ่งเป็นทั้ง “ผู้ให้” ทรัพยากร และเป็น “ผู้รับ” ผลจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพราะชุมชน มีทั้งทรัพยากรที่เป็นบุคคล องค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทยและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการศึกษาก็คือลูกหลานของชุมชนเอง ดังคำกล่าวว่า “โรงเรียน คือ แหล่งเรียนรู้ของชุมชน” และ “ชุมชน คือ แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน”

ประเทศไทยมีประสบการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมาอย่างยาวนานพอสมควร ทั้งที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลว แต่บัดนี้กฎหมายได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เพื่อให้บริการตนเองอย่างมีอิสระโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนแล้ว ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ต้องเข้าหาชุมชนให้มากขึ้น และจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนให้มากขึ้น

สถานศึกษาต้องเปลี่ยนมุมมองต่อชุมชนใหม่ ไม่มุ่งขอเงินบริจาคหรือระดมทรัพยากรจากชุมชนแต่ฝ่ายเดียว ต้องให้เกียรติและเห็นคุณค่าความสำคัญของชาวบ้าน ทำตัวเป็น “ผู้ให้” ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาต้องร่วมกับสถาบันต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 273-274) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า โรงเรียนชุมชน เป็นการจัดโรงเรียนประถมศึกษา โดยถือว่าโรงเรียนเป็นสถาบันแห่งหนึ่งในชุมชน เป็นแหล่งที่ให้การเรียนรู้และประสบการณ์ทางการศึกษาแก่สมาชิกของชุมชน เป็นการจัดโรงเรียนให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตอย่างสันติสุข โดยพยายามให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชนนั้น ๆ สนองความต้องการของชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาการในชุมชนมาปรับปรุงการเรียนการสอนด้วย

จุดประสงค์ของการจัดโรงเรียนชุมชน กล่าวโดยทั่วไป การจัดโรงเรียนชุมชน มุ่งให้เกิดความร่วมมือ ประสานงานเพื่อผลการเรียนการสอน และส่งเสริมการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตในชุมชนเป็นหลักใหญ่อันมีผลพลอยได้ อื่น ๆ อีกมากมาย อาจกล่าวเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1) มุ่งในการติดต่อประสานงานระหว่างทางบ้านกับโรงเรียน เพื่อร่วมมือกันส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2) มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน โดยแสดงความต้องการความคิดเห็น เพื่อเกิดความเข้าใจอันดี

3) มุ่งจะจัดทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน เช่น การบริการแก่ประชาชน ในด้านการศึกษา กีฬา ห้องสมุด ศูนย์พักผ่อนหย่อนใจ และอื่น ๆ

4) มุ่งส่งเสริมการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่แบบสังคมประชาธิปไตย นอกจากให้ประชาชนมีส่วนร่วมแล้ว โรงเรียนอาจเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข่าวสาร การจัดชุมนุมสังสรรค์ ส่งเสริม งานประเพณี ของท้องถิ่น โดยการคิดร่วมกัน จัดให้มีผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมความร่วมมือในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วย

5) มุ่งให้ประชาชนส่งเสริมและสนับสนุนในกิจการของโรงเรียน เช่น การศึกษาของเด็ก การแสดงออกของเด็กในด้านต่าง ๆ อันเป็นทางเสริมแรงทางโรงเรียนให้ตรงกัน

6) ส่งเสริมการศึกษาของเด็กผู้เรียนให้รู้จักใช้แหล่งวิชาในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก และมีประสบการณ์ตรง อันเป็นประสบการณ์ที่มีค่าต่อการเรียนการสอน และอาจได้รับบริการจากชุมชนในด้านวิทยากร และทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

7) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้บริการของโรงเรียน อันจะได้ประโยชน์ในการรับความรู้ ความเข้าใจ ฝึกอาชีพและเปลี่ยนทัศนคติเดิม ๆ ที่มีต่อทางราชการ โดยใช้สถาบันให้มีคุณประโยชน์ คุ่มค่า ด้านการใช้อาคารสถานที่ ได้เห็นวิธีการดำเนินงานในโรงเรียนและอื่น ๆ

8) เพื่อสร้างพลังสามัคคีในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ตลอดจนยกระดับความเป็นอยู่ในชุมชนให้สูงขึ้น เช่น การรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค การอบรมเลี้ยงดูบุตรและอื่น ๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับชุมชน เพราะชุมชนมีผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนกับชุมชนจึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างมาก โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน เป็นตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงชุมชนสามารถส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนได้ นอกจากนี้ชุมชนยังมีทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย ทั้งบุคคล องค์ความรู้ ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ ที่มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนจึงควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา และจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางของโรงเรียน เพราะผู้ที่จะได้รับ

ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาก็คือลูกหลานของชุมชนนั่นเอง

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1. ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

พินิจา วีระชาติ (2542, หน้า 44) กล่าวว่า การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้น ในแง่ที่สามารถค้นหาและใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ในเวลาเดียวกันก็ให้ชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนให้ชุมชนรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นสมบัติของชุมชน

ดลใจ ตันเจริญ (2547, หน้า 20) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การดำเนินการ การวางแผนการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน ทั้งด้านการเรียน การสอน ตามความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน โดยประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลในชุมชน เกิดการใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชนในทางสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ณัฐ วรรณบุตร (2551, หน้า 11) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และยังเป็นโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนของชุมชนอย่างแท้จริง

จิรนนท์ หนูผาสุก (2558, หน้า 12) กล่าวว่า การดำเนินงานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน หมายถึง วิธีการดำเนินงานให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในทุก ๆ ด้าน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งโรงเรียนและชุมชน

ศุภรัตน์ ปุ้งข้อ (2558, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การดำเนินการติดต่อสื่อสาร การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน การสนับสนุน การใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน วัสดุอุปกรณ์ อันเกี่ยวข้องกับโรงเรียนและชุมชน เพราะทั้งการบริหารหรือการดำเนินการ และการติดต่อสื่อสารล้วนเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปโดยสะดวกและบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดต้องพึ่งพาอาศัยกันทั้งสองฝ่าย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ฉะนั้นการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559, หน้า 26) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การวางแผนดำเนินการบริหารงาน ติดต่อดูแลประสานความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน บุคคลในชุมชน สร้างความเข้าใจระหว่างชุมชน ผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ และสร้างความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทั้งโรงเรียนและชุมชน

จากความหมายของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผ่านการดำเนินการ การวางแผน การติดต่อสื่อสาร ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งโรงเรียนและชุมชน และโรงเรียนเป็นของชุมชนโดยแท้จริง

2. หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

Kindred (2019, อ้างถึง บัญชา นภัชยเทพ , 2544, หน้า 146) กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ออกมาในรูปของการจัดการประชาสัมพันธ์โรงเรียน (Public Relations for schools) ไว้ดังนี้คือ

- 1) ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ (Integrity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องทำอย่างตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้
- 2) ต้องดำเนินการด้วยความต่อเนื่อง (Continuity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลาและตลอดไป
- 3) ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมงานทุกด้าน (Coverage) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องสร้างให้ครอบคลุมงานทุก ๆ ด้าน ของโรงเรียน ไม่ใช่จะสร้างแต่เพียงงานด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ
- 4) ต้องดำเนินการด้วยความเรียบง่าย (Simplicity) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องดำเนินการโดยใช้ภาษาและวิธีการที่ง่ายแก่การเข้าใจ
- 5) ต้องดำเนินการด้วยวิธีการเสริมสร้าง (Constructiveness) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องสร้างออกมาในรูปของการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
- 6) ต้องดำเนินการโดยการรู้จักปรับตัวเข้าหากัน (Adaptability) หมายความว่า การสร้างความสัมพันธ์ต้องปรับทุกสิ่งทุกอย่างให้เข้ากับสภาพของชุมชนให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด
- 7) ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นได้ (Flexibility) หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวพันกับการสร้างความสัมพันธ์ จะต้องยืดหยุ่นได้ตามควรแก่สาระ วิธีการ เวลา

และโอกาส

Stoops (1961, อ้างถึง บัญชา นภัชยเทพ 2544, หน้า 146) กล่าวถึง หลักในการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้คือ

- 1) ต้องเป็นกระบวนการที่รับและให้ข่าวสารแก่ชุมชน
- 2) ใช้วิธีการหลาย ๆ แบบ ในการสร้างความสัมพันธ์
- 3) พยายามหาทางให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนมากที่สุด
- 4) การสร้างความสัมพันธ์ควรจะทำต่อเนื่องกันตลอดปี
- 5) โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่ น่าสนใจ ง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสถานการณ์

ปัจจุบัน

บัญชา นภัชยเทพ (2544, หน้า 148) กล่าวว่า ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1) ความต้องการที่เกี่ยวกับความเจริญของงานของแต่ละคน และการพัฒนาสังคม และชุมชนไปพร้อม ๆ กัน

2) กระบวนการของสัมพันธ์ต้องใช้กระบวนการสองทาง

3) ใช้วิถีทางแห่งประชาธิปไตยในการดำเนินงาน

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 280) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ต้องคำนึงถึงหลักการ ดังนี้

1) ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา

2) การติดต่อให้เน้นไปในทางบวก

3) ดำเนินการต่อเนื่องกันตลอดเวลาและตลอดปี

4) สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดวงเฉพาะกลุ่ม

5) พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนตลอดเวลา

6) ใช้วิธีการง่าย ๆ และเป็นกันเองกับประชาชน

จากหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้ คือ 1) สร้างความสัมพันธ์ อย่างตรงไปตรงมา เชื่อถือได้ 2) สร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและตลอดไป 3) สร้างความสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่ง่าย เป็นกันเอง มีความยืดหยุ่น 3) สร้างความสัมพันธ์โดยส่งเสริม ความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4) สร้างความสัมพันธ์โดยครอบคลุมงานทุกด้าน ของโรงเรียน 5) สร้างความสัมพันธ์ดำเนินการโดยวิถีประชาธิปไตย 6) สร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน สองฝ่ายทั้งโรงเรียนและชุมชน

3. ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หวน พิณรุฬห์ กล่าวถึง ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และโรงเรียนยังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย โรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีหลายประการด้วยกันคือ การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทำให้ครูกับผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพื่อให้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดี โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน โรงเรียนเป็นแหล่งรวมสาขาวิชาต่าง ๆ โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม โรงเรียนเป็นศูนย์อบรมของชุมชน และโรงเรียนและชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน

บัญชา นภชัยเทพ (2544, หน้า 148) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญและความมุ่งหมาย ดังนี้

- 1) เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มาร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้บรรลุจุดหมายอันเดียวกันตามที่กำหนด
- 2) เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน โรงเรียนเป็นสาธารณสมบัติที่ชุมชนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว หากแต่มอบหมายให้คณะครูเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการซึ่งมีครูใหญ่เป็นหัวหน้า
- 3) เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน กิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนมีเป็นหลายประเภท เช่น การบริหารโรงเรียน กิจการเกี่ยวกับการพัฒนาอาคารสถานที่ การพัฒนาด้านวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง
- 4) เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ความดีของชุมชน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เป็นศูนย์รวมทางจิตใจ และเป็นสัญลักษณ์ของชุมชน หากโรงเรียน ทำการฟื้นฟูและถ่ายทอดให้แก่เยาวชน ชุมชนจะให้ความร่วมมือทุกประการ
- 5) เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน โรงเรียนกับชุมชนมีการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันในทุกกรณี การดำรงชีพในชุมชนควรจะเป็นหลักสูตรของโรงเรียน ปฏิบัติการต่าง ๆ ควรเป็นของชุมชน โรงเรียนเป็นเพียงสถานที่ฝึกหัดให้เท่านั้น

บัญชา นภชัยเทพ (2544, หน้า 144) กล่าวว่า ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยหลักการโรงเรียนและชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคน เพื่อให้ไปดำรงชีพในชุมชน ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ประกอบด้วย

1) โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน (School as a Sorting and Selecting Agency) เนื่องจากโรงเรียนตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจึงมีหน้าที่รับพัฒนาคน จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควร โรงเรียนจึงปล่อยให้คนเหล่านั้นออกไปสู่ชุมชน ทั้งที่เป็นชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่และชุมชนที่ห่างไกลออกไป

2) โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน (School as a Socializing Agency) ในกระบวนการสังคมประภคิต (Socialization Process) โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าให้แก่ักเรียน โรงเรียนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงและหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนได้มาก

3) โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาสาขาต่าง ๆ (Collecting Disciplines) โรงเรียนจะต้องรวมครูที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพต่าง ๆ ไว้ มีบุคคลที่มีความรู้และทักษะเพียงพอที่อำนวยความสะดวกแก่ชุมชน

4) โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม (School as a culture transmission Agency) โรงเรียนได้รับมอบหมายจากชุมชนให้เป็นผู้ถ่ายทอดและฟื้นฟูวัฒนธรรมแก่เยาวชนของชุมชน เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้น เข้าใจความเป็นมาของวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ

5) โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน (School as a Community Center) โรงเรียนนับเป็นสมบัติของส่วนรวมในชุมชน มีอาคารและบริเวณพอจะเป็นที่ประชุมหรือประกอบพิธีต่าง ๆ ได้ เช่น สัมมนา จัดงานประจำปี ตั้งค่ายลูกเสือชาวบ้าน จัดพิธีแต่งงาน ประกวดพืชผล เป็นต้น

6) โรงเรียนและชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน คือพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ (perfect man) และสามารถจัดชุมชนและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างเป็นปกติสุข

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 277) กล่าวถึง ความสำคัญและประโยชน์ของชุมชนต่อโรงเรียน ไว้ดังนี้

- 1) ช่วยส่งเสริมในด้านศีลธรรม จรรยา มารยาทของนักเรียน
- 2) เป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักเรียน
- 3) ในกรณีที่สถานที่ที่โรงเรียนไม่เพียงพอ อาจใช้สถาบันต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจกรรม
- 4) โรงเรียนจะได้รับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- 5) สถาบันต่าง ๆ จะเป็นแหล่งวิทยาการที่จะช่วยในด้านการเรียนการสอน

6) โรงเรียนจะได้รับความช่วยเหลือในด้านการเงิน แรงงาน รวมทั้งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปรับปรุงโรงเรียน

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 278) กล่าวถึง ความสำคัญและประโยชน์ของโรงเรียนต่อชุมชนไว้ว่า โดยหลักการโรงเรียนและชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคน เพื่อให้ดำรงชีพในชุมชน ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน จึงแยกอย่างง่าย ๆ ดังนี้

1) โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาคน ให้มีความรู้ ความสามารถพอควร จึงปล่อยให้คนเหล่านั้นออกไปสู่ชุมชน

2) โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงคนอย่างมากรองจากครอบครัวเด็กอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน และโรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าให้ทุกวัน โรงเรียนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงและหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนได้มาก

3) โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาสาขาต่าง ๆ โรงเรียนเตรียมพร้อมที่จะจัดสิ่งแวดล้อมให้คุณค่าแก่นักเรียนที่จะเป็นสมาชิกของชุมชน จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องมีครูที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน

4) โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งของชุมชน ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีหน้าที่ฟื้นฟูและรักษา เพื่อให้เยาวชนเข้าใจความเป็นมาของวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ

5) โรงเรียนเป็นศูนย์อบรมของชุมชน โรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวม มีอาคารและบริเวณพอที่จะเป็นที่ประชุมหรือประกอบพิธีต่าง ๆ ได้

6) โรงเรียนและชุมชน มีจุดหมายเดียวกัน คือ พัฒนาคนให้เป็นคนดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข

ศุภรัตน์ บุ่งซ้อ (2558, หน้า 15-16) กล่าวถึง ความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์กับชุมชน ไว้ 4 ประการ คือ

1) เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อจะได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน

2) เพื่อสร้างความเข้าใจในอันติระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียนทั้งด้านวิชาการและทุนทรัพย์

3) เพื่อใช้เป็นแหล่งวิชาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์

4) เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการของโรงเรียนทั้งวัสดุ สถานที่ และความสะดวกต่าง ๆ

จากความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญ คือ 1) ช่วยเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนแก่ชุมชนและสร้างความกลมกลืนระหว่างชุมชนกับโรงเรียน 2) เปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน ประชาชน ในชุมชน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งของโรงเรียนและชุมชน 3) ร่วมกันปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน และชุมชน 4) โรงเรียนได้ใช้ทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก ความคิดเห็น แรงงาน ความช่วยเหลือ ด้านต่าง ๆ ของชุมชนให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และชุมชนได้ใช้บริการทางด้าน วิชาการ อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกจากโรงเรียน 5) โรงเรียนและชุมชนเป็นแหล่งฟื้นฟู และถ่ายทอด วัฒนธรรม เสริมสร้างศิลปกรรม จรรยา มารยาท ให้กับนักเรียนร่วมกัน 6) ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐาน ที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนานักเรียนต่อไป

4. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หวน พินธุพันธ์ (2529, หน้า 95) กล่าวถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ไว้ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร บุคลากร ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชน ในชุมชนผู้บริหารอาจจะเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักเรียน การปรับปรุง การสอนนักเรียน หรือเชิญประชาชนในชุมชนมาปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาของชุมชน ขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชน ในด้านการเงิน การเป็นวิทยากร และอื่น ๆ ส่วนผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนอาจขอความช่วยเหลือจากผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการขอใช้สถานที่ในกิจการต่าง ๆ ขอคำปรึกษาหารือในการแก้ปัญหาชุมชน หรือการพัฒนา ชุมชน เป็นต้น

ส่วนความสัมพันธ์ของบุคลากร เช่น ครูไปเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียน ปรึกษาผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน พานักเรียนไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากรด้านต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น นอกจากครูจะสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนแล้ว เจ้าหน้าที่ ฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน คณงาน ภารโรง และนักเรียน ก็มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนในชุมชนด้วยเช่นกัน ตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนต้องให้การต้อนรับ และให้ความช่วยเหลือผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนที่มาติดต่อโรงเรียน คณงานภารโรง ต้องติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนที่มาติดต่อโรงเรียนเช่นกัน อาจเป็นบุคคล แรกที่ผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนพบก่อนที่จะพบเจ้าหน้าที่ ครู ผู้บริหาร เสียอีก

และคนงานภารโรงอาจจะให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือกับประชาชนในชุมชนในโอกาสต่าง ๆ อีกด้วย ส่วนนักเรียนนั้นย่อมเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด รวมทั้งประชาชนในชุมชนด้วย เช่น นักเรียนจะต้องนำความรู้ใหม่ ๆ ไปใช้ที่บ้านหรือในชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน จะได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากนักเรียนโดยไม่รู้ตัว หรือโดยไม่ตั้งใจ ดังนั้นนักเรียนจึงมีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนด้วย

จึงกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร บุคลากร ผู้ปกครองของนักเรียน และประชาชนในชุมชนย่อมมีอยู่เป็นอันมาก

2) การเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนมาโรงเรียน ในโอกาสต่าง ๆ หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น วันปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ ประชุมก่อนเปิดเทอมแรก ของชั้นเรียน พิธีไหว้ครูในการปรับปรุงโรงเรียน พิธีไหว้ครูในการปรับปรุงชุมชน หรือแก้ปัญหาในชุมชน พบปะสังสรรค์กับครูในโรงเรียน ชมนิทรรศการ ผลงานของนักเรียนและการแสดงของนักเรียน ร่วมกิจกรรมสร้างความสามัคคีระหว่างผู้ปกครอง หรือประชาชนในชุมชนกับครู และนักเรียน ร่วมกิจกรรมวันแม่ เป็นต้น

นอกจากนี้บางโรงเรียนได้จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น โดยมีผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชนนั้นเป็นสมาชิกของสมาคม ซึ่งจะต้องมีการเชิญสมาชิกของสมาคมมาประชุมอยู่แล้ว และอาจมาชมผลงานนิทรรศการของนักเรียน และมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นก็ได้ ยิ่งไปกว่านั้นโรงเรียนประถมศึกษาจะมีคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนด้วย ซึ่งเป็นประชาชนในชุมชนนั่นเอง และจะมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นประจำอยู่แล้ว ทางโรงเรียนอาจเชิญมาชมนิทรรศการ และร่วมกิจกรรมด้วยเช่นกัน

ดังนั้นการเชิญผู้ปกครองนักเรียน ประชาชนมาโรงเรียนจึงเชิญได้ในโอกาสต่าง ๆ กันมากมาย ซึ่งล้วนแล้วเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างดียิ่ง

3) การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เป็นการรายงานเกี่ยวกับผลการเรียน ความประพฤติ สุขภาพและอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้ทราบว่าเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร ระหว่างอยู่ที่บ้านกับที่โรงเรียน ถ้าพบว่าแตกต่างกันจะได้ช่วยกันแก้ไขต่อไป

4) โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน ในฐานะที่โรงเรียนเป็นของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน โรงเรียนจึงควรให้ความช่วยเหลือชุมชนด้วย เช่น การช่วยพัฒนาชุมชน การสอนวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน และอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย

5) โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน โรงเรียนกับชุมชนควรให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อโรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชนแล้ว เมื่อมีความจำเป็นก็อาจขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนได้เช่นกัน

การขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนจึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างดียิ่ง อันที่จริงผู้ปกครองหรือประชาชนในชุมชนก็ยินดีและเต็มใจที่จะช่วยเหลือโรงเรียนอยู่แล้ว

6) บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน การบริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างดี เพราะประชาชนในชุมชนได้มีโอกาสใช้อาคารสถานที่ หรือเข้ามาโรงเรียนโดยไม่ถูกหวงห้าม ดังนั้น โรงเรียนจึงควรบริการอาคารสถานที่แก่ชุมชน โดยบริการในสิ่งต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน อาคารเรียน หอประชุม โรงอาหาร ห้องสมุด สนามกีฬา ห้องพยาบาล เป็นต้น

7) การใช้ทรัพยากรในชุมชน ทรัพยากรในชุมชนที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนก็ดี หรือครูและนักเรียนจะใช้ก็ดี ย่อมมีอยู่มากมาย ถ้าจะแบ่งประเภทของทรัพยากรในชุมชน ก็พอจะแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรประเภทสถาบัน ทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน

การใช้ทรัพยากรเหล่านี้ จะทำได้ดังต่อไปนี้

7.1) นำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน
7.2) เชิญบุคคลในชุมชนหรือทรัพยากรบุคคลมาเป็นวิทยากรแก่นักเรียน
7.3) พานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ตามสถาบันต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล วัด เป็นต้น

7.4) ให้นักเรียนศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น สอบถามชาวบ้าน คนสูงอายุเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของชื่อหมู่บ้าน ชื่อตำบล เป็นต้น

8) การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนตามบ้าน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การที่ผู้บริหาร ครู ออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนนั้น จะทำให้ทราบว่าสภาพที่บ้านของนักเรียนเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้าง นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร ขณะอยู่บ้าน อาจจะทราบได้จากผู้ปกครองนักเรียนด้วย จะเห็นได้ว่าการที่ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนตามบ้านนั้น จะทำได้ทั้งการเยี่ยมเยียนเพื่อถามทุกข์สุขและเพื่อปรึกษาหารือกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของนักเรียน และอื่น ๆ อีกมากมายหลายประเด็นด้วยกัน

การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน มีมากมายหลายอย่างที่โรงเรียนควรเข้าร่วมด้วย เช่น ทางวัดจัดพิธีเวียนเทียนวันอาสาฬหบูชา วันวิสาขบูชา ก็พานักเรียนไปร่วมพิธี เมื่อทางวัด จัดงานประจำปี ผู้บริหารและครูก็ควรไปช่วยงาน หรือไปทำบุญในวันพระที่วัด นอกจากนี้ เมื่อผู้ปกครองนักเรียนหรือชาวบ้านจัดงาน เช่น งานศพ งานอุปสมบท งานทำบุญ ผู้บริหารและครูก็ควร ไปร่วมด้วย เช่นกัน การที่ผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จะทำให้เกิดความคุ้นเคย

กับบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน และสามารถจะปรึกษาหารือกัน ในการร่วมมือกันทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน แก้ปัญหาของนักเรียน แม้กระทั่งแก้ปัญหาในโรงเรียนได้อีกด้วย

9) ประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นกระบวนการที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างดียิ่ง เพราะเป็นการเสนอให้ประชาชนทราบกิจกรรมของโรงเรียนหรือทราบข่าวสารของโรงเรียน หรือเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน ดังนั้น การประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างดียิ่ง

ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี (2538, หน้า 87) ได้เสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

- 1) การเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนมาโรงเรียน
- 2) การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
- 3) โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชนด้วยการให้บริการด้านต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการ
- 4) โรงเรียนขอความช่วยเหลือและความร่วมมือจากชุมชน
- 5) บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน
- 6) การใช้ทรัพยากรในชุมชน
- 7) การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน
- 8) การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

พินิจดา วีระชาติ (2542, หน้า 55-56) ได้เสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1) จัดให้มีการปฐมนิเทศผู้ปกครองของนักเรียนในวันเปิดภาคเรียนโดยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งด้านการสอน การอบรม บ่มนิสัย และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

2) เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมโรงเรียน เช่น มาชมการเรียนการสอน ชมการแสดงของนักเรียน ชมนิทรรศการที่โรงเรียนจัดขึ้น

3) เชิญผู้ปกครองมาร่วมแก้ไขปัญหบางอย่างเกี่ยวกับเด็กก้าวร้าว เด็กติดยาเสพติด ฯลฯ

4) ให้ครูไปเยี่ยมผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และมีความสนิทสนมซึ่งกันและกัน

5) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรในเรื่องที่เขามีความถนัดและชำนาญสูง เชิญมาเป็นกรรมการในงานที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันกีฬา การจัดงานประเพณี หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนใจร่วมกัน

6) ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานของโรงเรียนทั้งด้านหลักสูตร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน

7) จัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครองขึ้น เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และบ้านให้ใกล้ชิดขึ้น และควรขยายความสัมพันธ์ไปสู่ชุมชน

8) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ สร้างความเชื่อถือ และความมั่นใจ ตลอดจนความนิยมในหมู่ประชาชน

9) กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา สนับสนุนประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน หรือให้ความช่วยเหลือกิจการโรงเรียน

10) โรงเรียนประเมินความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา และสนองความต้องการดังกล่าวให้ได้มากที่สุด

11) ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน ทั้งในด้านวิชาการ และการพัฒนาท้องถิ่น นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา และแก้ปัญหาของชุมชนให้มากที่สุด

บัญชา นภชัยเทพ (2544, หน้า 144) กล่าวว่า วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1) ศึกษาชุมชนโดยละเอียด นับตั้งแต่ส่วนประกอบโครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร ความต้องการ รวมทั้งทัศนคติและความเชื่อต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษาด้วย

2) จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน เป็นรายการที่ทำให้ชุมชนทราบ ความเคลื่อนไหว และกิจการของโรงเรียนทุกระยะและเป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจอันดี ให้แก่ชุมชนต่อโรงเรียน โดยวิธีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ

2.1) แพร่กิจการทางมวลชนท้องถิ่น เป็นการแพร่กิจกรรมที่ใช้ทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว เป็นต้น

2.2) จัดทำข่าวสาร ควรทำข่าวสารของโรงเรียน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น

2.3) ออกหนังสือ ได้แก่ การมีหนังสือเป็นแบบราชการ หรือคำแนะนำ คำชี้แจง ประกาศของโรงเรียน ไปยังผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปในชุมชน

3) ออกเยี่ยมเยียน ทั้ง 3 วิธี ของการประชาสัมพันธ์ที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นการติดต่อสัมพันธ์แบบกระบวนการทางเดียว (One-way communication) ไม่อาจสร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องได้ การเยี่ยมเยียนชุมชนจะขจัดความสงสัย และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ดียิ่งขึ้น โดยการสนทนากัน การเยี่ยมเยียนชุมชน ควรทำอย่างเป็นปกติสม่ำเสมอ มีการวางแผน และจัดทำกำหนดการไว้ให้แน่นอนตลอดปี มีการบันทึกรายการและผลการเยี่ยมเยียน ไว้เพื่อให้การปฏิบัติงานประสานและต่อเนื่องกัน

4) จัดให้มีกรรมการศึกษาของชุมชน เป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน โดยมีครูร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วยเพียงเล็กน้อย ครูใหญ่เป็นกรรมการ และเลขานุการ กรรมการคณะนี้มีหน้าที่กำหนดความมุ่งหมาย ร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียน มีหน้าที่สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

5) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับ วัฒนธรรมประเพณี เพื่อเป็นการฟื้นฟูส่งเสริม และรักษาวัฒนธรรม เช่น ประเพณีลอยกระทง การแห่เทียนพรรษา เป็นต้น

6) ร่วมกิจกรรมของชุมชน ในชุมชนมีกิจกรรมหลายประเภท เช่น วัฒนธรรมประเพณี การพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชน โรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้กันอย่างจริงจัง รายการพัฒนาชุมชนนับว่าเป็นกิจกรรมต่อเนื่องและใช้เวลายาว ครูอาจมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา

7) ให้บริการแก่ชุมชน เป็นบริการที่โรงเรียนจัดให้แก่ชุมชน ได้แก่

7.1) อาคารสถานที่ โรงเรียนเหมาะสำหรับกิจกรรมที่มีคนจำนวนมาก ชุมชน อาจเป็นครอบครัวหรือหมู่บ้าน จะจัดกิจกรรมที่มีผู้ร่วมงานจำนวนมากขอใช้อาคารบริเวณ ของโรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดอำนวยความสะดวกให้อย่างดี

7.2) เครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ อื่น ๆ ซึ่งชุมชนไม่มี อาจขอยืมใช้ โรงเรียนควรเอื้ออำนวยความสะดวกตามเกณฑ์ที่กำหนด

7.3) ความรู้ เป็นบริการที่พัฒนาความคิด สติปัญญาของชุมชน เช่น จัดรายการ บรรยายธรรม บรรยายเกี่ยวกับการปกครอง บรรยายเกี่ยวกับอาชีพ เป็นต้น

7.4) บุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน และภารโรง บุคลากรเหล่านี้สามารถให้บริการ และให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนได้ ทั้งในด้านแรงงาน กำลังความคิด และด้านอื่น ๆ

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 279) กล่าวว่า งานที่โรงเรียนต้องทำเพื่อสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน คือ

1) ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เกี่ยวกับลักษณะของชุมชน นับตั้งแต่โครงสร้างวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการ ทศนคติและความเชื่อต่าง ๆ และโรงเรียนจะต้องวางแผนงานเกี่ยวกับชุมชน โดยครูในโรงเรียนช่วยกันวางแผนงาน เกี่ยวกับความมุ่งหมายแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

2) จัดรายการประชาสัมพันธ์กับชุมชน

3) เยี่ยมชุมชน เพื่อขจัดความสงสัยและสร้างความสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ ซึ่งกันและกันให้ดียิ่งขึ้นโดยการสนทนา

4) จัดให้มีกรรมการศึกษาในโรงเรียน เป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน กรรมการคณะนี้มีหน้าที่กำหนดความมุ่งหมายเฉพาะและร่วมกำหนดนโยบาย ของโรงเรียน รวมทั้งมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเท่าที่จะทำได้

5) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี เพื่อเป็นการรักษา ฟื้นฟู ส่งเสริม วัฒนธรรม เหล่านั้น เช่น ประเพณีต่าง ๆ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือมากที่สุด

6) ร่วมกิจกรรม โรงเรียนทั้งครู นักเรียน ควรหาโอกาสเข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น ครูอาจมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา และลงมือปฏิบัติในโอกาสอันควร

7) ให้บริการแก่ชุมชน รายการที่โรงเรียนจะจัดให้เป็นบริการแก่ชุมชน ได้แก่

7.1) อาคารสถานที่

7.2) เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เมื่อชุมชนขอยืมใช้ โรงเรียนควรให้บริการ

7.3) ความรู้ เป็นการพัฒนาความรู้ ความคิด สติปัญญา เช่น บรรยายธรรม บรรยาย การปกครองระบอบประชาธิปไตย บรรยายเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 276) กล่าวถึง วิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนไว้ว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์เป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ กับบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ บุคลากรภายในโรงเรียน และบุคคลในชุมชนรอบโรงเรียน ในการสร้าง มนุษยสัมพันธ์นั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงหลัก 6 ประการ คือ

1) ผู้บริหารทุกระดับควรถือว่า โรงเรียนเป็นประธานของประชาชน รัฐจัดโรงเรียนขึ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชน

2) ผู้บริหารการศึกษาควรอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีงานทางวัฒนธรรมและศาสนา ที่ไหนที่พอจะไปร่วมกับเขาได้ก็ควรไป ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งที่เราเห็นด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อรักษามนุษย์สัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับประชาชน

3) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรู้เห็นกิจการของโรงเรียนตามสมควร หรือทุกโอกาสที่ทำได้

4) แนะนำให้ครูออกไปพบปะผู้ปกครอง หรือเยี่ยมเยียนนักเรียนที่บ้าน ถ้าพอจะทำได้ และสถานการณ์อำนวย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวตามวัฒนธรรมไทย

5) มีทางใดที่โรงเรียนพอจะช่วยพัฒนาชาวบ้าน ด้วยการให้การศึกษาด้าน วิชาสามัญ และวิชาชีพ ผู้บริหารไม่ควรเพิกเฉย แต่ควรจัดให้ทุกโอกาสที่พอจะทำได้

6) การรับความช่วยเหลือทางการเงิน ซึ่งนำมาบำรุงโรงเรียน ควรให้เกียรติแก่ผู้ให้ โดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ประกาศให้ชุมชนทราบ เป็นต้น

เถกิงศักดิ์ พัฒโน (2544, อ้างถึง บัญชา นภัชยเทพ 2544, หน้า 147) ได้สรุปวิธีการที่ชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียน การทำได้ 2 วิธี

1) การให้ความร่วมมือโดยการแสดงเจตนารมณ์ผ่านตัวแทน เช่น ผ่านสมาชิกสภาจังหวัดหรือตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ที่เคารพนับถือ

2) การให้ความร่วมมือโดยตรง ซึ่งแยกออกได้เป็น 2 วิธี คือ

2.1) ร่วมมือในการจัดการบางอย่าง โดยการเข้าร่วมเป็นกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ เช่น กรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.2) ร่วมมือในการเสียสละเงิน แรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้

บัญชา นภัชยเทพ (2544, หน้า 144) ความร่วมมือของโรงเรียนกับชุมชนเพื่อสร้างสรรค์ ความเจริญให้แก่ชุมชน อาจทำได้ด้วยวิธีการดังนี้

1) ตั้งคณะกรรมการศึกษา เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมกำหนดนโยบาย และพัฒนาโรงเรียน

2) เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนเพื่อกิจกรรมบางอย่าง เช่น เป็นที่สอนหนังสือผู้ใหญ่ เป็นที่ประชุมของคนในหมู่บ้าน เป็นที่จัดงานบางอย่าง

3) จัดทำหลักสูตรให้สัมพันธ์กับความต้องการของชุมชน เพื่อเด็กจะได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4) ใช้อุปกรณ์และสื่อสารมวลชนในการสร้างความสัมพันธ์

4.1) ใช้แหล่งวิชาตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ดิน หิน แร่ พืชพันธุ์ เป็นต้น

4.2) ใช้แหล่งวิชาด้านวัฒนธรรม เช่น ดนตรีพื้นเมือง ศิลปะพื้นเมือง ศาสนสถาน

โบราณวัตถุ คติชาวบ้าน

4.3) ใช้แหล่งวิชาด้านบุคลากร เช่น ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละอาชีพหรือสาขา พระสงฆ์ แพทย์ เป็นต้น

4.4) ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหยิบยืมได้จากชุมชน ในทำนองเดียวกันก็ให้ชุมชนหยิบยืมวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ไปใช้ได้

4.5) ใช้สื่อสารมวลชนเพื่อสร้างความเข้าใจ เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

4.6) จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทกับทางโรงเรียน เช่น จัดกีฬา การแสดงละคร นิทรรศการต่าง ๆ เป็นต้น

4.7) ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน เพื่อกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดเทศกาล การทำบุญตักบาตร เป็นต้น

สุพิชญา ธีระกุล (2555, หน้า 45) กล่าวถึง แนวทางปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

- 1) ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี สถานภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการ เป็นต้น
- 2) จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน โดยการเผยแพร่กิจกรรมทางสื่อมวลชน หรือจัดทำวารสาร หนังสือพิมพ์โรงเรียน
- 3) ออกเยี่ยมเยียนชุมชน โดยทำอย่างสม่ำเสมอ ปกติและทั่วถึง
- 4) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้มีส่วนรับผิดชอบและเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน
- 5) จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมประเภทที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น
- 6) ให้บริหารแก่ชุมชน ได้แก่ อาคารสถานที่ เครื่องใช้ บุคลากรของโรงเรียน และการให้ความรู้

จากการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจากงานวิจัยและของนักวิชาการต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง วิธีการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนกับชุมชนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีความร่วมมือซึ่งกันและกันในการพัฒนาทั้งการศึกษาของโรงเรียนและพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดียิ่งขึ้นไป ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการศึกษาและตีความหมายและขอบเขตของแต่ละด้าน แล้วจัดหมวดหมู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและใช้ข้อความที่แทนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใหม่ได้ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ด้าน	ทวน พันธุ์พันธ์ (2529)	ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี(2538)	พินิจดา วีระชาติ (2542)	บัญชา นาชัยเทพ (2554)	เถลิงศักดิ์ พัฒนา (2544)	ธีระ รุญเจริญ (2550)	สุพิชญา ธีระกุล (2555)	จำนวน โดยรวม	สรุป
1. การศึกษาชุมชน						✓	✓	2	
2. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6	ด้านการ ประชาสัมพันธ์ โรงเรียน
3. การออกเยี่ยมชุมชน			✓			✓	✓	4	ด้านการ ออกเยี่ยมชุมชน
4. การจัดให้มีคณะกรรมการ สถานศึกษา				✓	✓	✓		3	
5. การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	6	ด้านการ จัดกิจกรรม ร่วมกับชุมชน
6. การให้บริการแก่ชุมชน	✓	✓		✓		✓	✓	5	ด้านการ ให้บริการแก่ชุมชน
7. การให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา			✓	✓			✓	3	
8. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหาร บุคลากร ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชน	✓	✓	✓					3	
9. การให้โรงเรียนขอความ ช่วยเหลือ และขอความร่วมมือ จากชุมชน	✓	✓	✓		✓	✓		5	ด้านการได้รับความ ช่วยเหลือจากชุมชน
10. การใช้ทรัพยากรในชุมชน	✓	✓		✓				3	

จากตาราง 1 พบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามแนวคิดของนักวิชาการจำนวน 7 ท่าน ผู้วิจัยเลือกด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่นักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันตั้งแต่ 4 ท่าน ขึ้นไป ซึ่งมีอยู่ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2. ด้านการออกเยี่ยมชุมชน
3. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน
4. ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
5. ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

พินิจดา วีระชาติ (2542, หน้า 58) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มบุคคลภายในโรงเรียน และกลุ่มบุคคลภายนอกโรงเรียน ที่มีส่วนสัมพันธ์กับโรงเรียนหรือกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ให้มีความเข้าใจที่ดีและร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน โดยกระบวนการไม่ตรงสองทาง ซึ่งโรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ บรรดาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นการสนับสนุน ร่วมมือกันให้การศึกษาของชาติ ก้าวหน้าและมีคุณภาพประสิทธิภาพสูงสุด

ธวัชชัย เปรมปรีดี (2542, หน้า 46) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นกระบวนการ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานแบบถาวรระหว่างชุมชนและโรงเรียน เป็นการเสนอข้อเท็จจริง ให้ประชาชนทราบเรื่องราวและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของ โรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนปฏิบัติงานไปด้วยดีและประสบปัญหาน้อยลงหรือไม่มีปัญหาอีกต่อไป

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559, หน้า 33) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การจัดทำ วารสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ เสนอข้อมูลของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองทราบและเข้าใจ การจัดทำรายงาน ผลการเรียนของผู้เรียน จัดปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนนักเรียนก่อนเปิดเรียน ภาคต้นของทุกปี เสนอการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน เผยแพร่ความเคลื่อนไหวในการบริหารโรงเรียน เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน จัดการประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจง การปฏิบัติงาน กฎ ระเบียบของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองทราบ โทรศัพท์ติดต่อผู้ปกครอง เพื่อแจ้งและรับทราบข้อมูลของนักเรียนจากผู้ปกครอง จัดงานนิทรรศการเผยแพร่ผลงานนักเรียน ประจำปี การออกข่าว สื่อสารมวลชน จัดทำข่าวเสียงตามสาย จัดทำป้ายนิเทศเสนอผลงานนักเรียน

สรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการติดต่อสัมพันธ์แพร่ข่าวสาร สิ่งพิมพ์ วารสาร การประชุม ออกข่าวเสียงตามสาย ป้ายนิเทศ โทรศัพท์ติดต่อ เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

2. ด้านการออกเยี่ยมชุมชน

หวน พันธุ์พันธ์ (2529, หน้า 90) การออกเยี่ยมชุมชน หมายถึง ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน จะทำให้ทราบว่าสภาพทางบ้านของนักเรียนเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรขณะอยู่บ้าน อาจะทราบได้จากผู้ปกครองนักเรียนด้วย เพราะนักเรียนมักมีพฤติกรรมต่างกันเมื่ออยู่ที่บ้านกับอยู่ที่โรงเรียน ครูและผู้ปกครองนักเรียนจะได้ปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน และอื่น ๆ อีกมากมาย

จิรนนท์ หนูผาสุก (2558, หน้า 21) การออกเยี่ยมชุมชน หมายถึง วิชาชีพ รวบรวมข้อมูล ที่ช่วยให้ครูได้ทราบชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน โดยการพบปะสนทนากับผู้ปกครองนักเรียน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เจตคติซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน ทำให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การออกเยี่ยมชุมชน หมายถึง ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน ประชาชนในชุมชน เพื่อทราบสภาพทางบ้านของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไร นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรขณะอยู่บ้าน เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ปัญหาของนักเรียน นอกจากนี้การออกเยี่ยมชุมชนยังทำให้ผู้บริหารและครูทราบข้อมูล ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมภายในชุมชน ได้พบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งกันและกัน ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชนขึ้น

3. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน

หวน พันธุ์พันธ์ (2529, หน้า 83) กล่าวว่า การให้บริการชุมชน หมายถึง โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน ในฐานะที่โรงเรียนเป็นของชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชน เช่น การช่วยพัฒนาชุมชน การสอนวิชาชีพแก่ประชาชนในชุมชน และอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้วย

รมณ์รวิรินทร์ ต้นติฤทธิพล (2549, หน้า 37) กล่าวว่า การให้บริการชุมชน หมายถึง โรงเรียนให้บริการแก่ชุมชนตามที่โรงเรียนสามารถจัดให้ได้ตามกำลังที่โรงเรียนจะกระทำได้ เพื่อเสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น โรงเรียนอาจจะให้บริการชุมชนในด้านวิชาการ การให้คำแนะนำ หรือปรึกษาหารือ ด้านอาคารสถานที่ เช่น ห้องสมุด สนามกีฬา วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ ด้านสวัสดิการ ได้แก่ สหกรณ์ร้านค้า ตู้ยาประจำบ้าน ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน นักการภารโรง สามารถให้ความร่วมมือกับชุมชนในด้านแรงงาน และความคิด ด้านอนามัย ได้แก่ การบริการเอกสาร น้ำสะอาด และการให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น การเกษตร การอนามัย และวิชาชีพ

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559, หน้า 33) กล่าวว่า การให้บริการชุมชน หมายถึง ให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการอาคารของโรงเรียน ให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการสนามกีฬาของโรงเรียน ให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการห้องประชุมของโรงเรียน ให้ชุมชนเยี่ยมโต๊ะ เก้าอี้ของโรงเรียน ให้คำแนะนำ คำปรึกษาหารือ ทางด้านวิชาการ ให้ธนาคารมาเปิดเป็นธนาคารในโรงเรียนเป็นสำนักงาน นำนักเรียนไปช่วยชุมชนทำความสะอาดวัดในชุมชน นำนักเรียนช่วยกันปลูกต้นไม้ในชุมชน โรงเรียนจัดอบรมความรู้ด้านภาษาให้กับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน

สรุปได้ว่า การให้บริการชุมชน หมายถึง โรงเรียนให้ความช่วยเหลือให้บริการชุมชน ตามกำลังที่โรงเรียนสามารถจะกระทำได้ เพื่อพัฒนาชุมชน เสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น และช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนอาจให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บริการด้านวิชาการ เช่น ให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือ บริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เช่น ชุมชนขอใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ให้บริการด้านบุคลากร เช่น ให้บุคลากรของโรงเรียนออกไปให้ความร่วมมือกับชุมชน ในด้านแรงงาน ความคิด บริการด้านอนามัย เช่น การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ โรคติดต่อ เพื่อเป็นการป้องกันในชุมชน

4. ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

จาคอบสัน (1963, อ้างถึง ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ, 2558, หน้า 23) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน หมายถึง โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยเข้ามามีส่วนร่วมในท้องถิ่น เช่น งานประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น การแสดงออกของนักเรียน และเกมกีฬาต่าง ๆ

รัตนา กาญจนพันธ์ (2546, หน้า 194) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน หมายถึง การดำเนินงาน หรือกิจกรรมของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดงานประจำปี การจัดงานวันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง หล่อเทียนพรรษา วันไหว้ครู วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันมอบใบประกาศนียบัตร ทัศนศึกษาชุมชน การพัฒนาชุมชน การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ (2558, หน้า 24) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน หมายถึง การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อย่างหลากหลายและเป็นประจำ โดยถือหลักของมนุษย์สัมพันธ์เป็นหลัก มุ่งเน้นความร่วมมือมากกว่าความต้องการทรัพย์สินมาพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรมทุกครั้งหากคณะครูร่วมจัดทำโดยพร้อมเพรียงกัน ยิ่งเป็นการสร้างศรัทธาให้ชุมชน

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน หมายถึง โรงเรียนหรือชุมชนเป็นผู้จัดกิจกรรม โดยทั้งโรงเรียนและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเอื้อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรูปแบบของการจัดกิจกรรมต้องมุ่งสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันมากกว่าความต้องการทรัพย์สิน บุคลากรของโรงเรียนและประชาชนในชุมชน ต้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนในชุมชน กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนควรจัดร่วมกัน ได้แก่ งานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน กิจกรรมของโรงเรียน เช่น การแสดงผลงานของนักเรียน นิทรรศการให้ความรู้ต่าง ๆ การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

5. ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

กมล ตราชู (2543, หน้า 12) กล่าวว่า การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน หมายถึง การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนประการหนึ่งที่ยังมีต่อการพัฒนาการศึกษา นั่นก็คือการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มหรือคณะบุคคลอันเกิดจากการคัดเลือกบุคคลในโรงเรียนและตัวแทนในชุมชนที่มีคุณลักษณะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาและการพัฒนาชุมชน โดยมีเป้าหมายปฏิบัติงานร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ รวมทั้งการกำหนดทิศทางการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนปรับปรุงโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานทางการศึกษาด้วยการจัดทำแผนแม่บทในรูปของเอกสารที่บ่งบอกถึงข้อตกลงร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน

จิรนนท์ หนูผาสุก (2558, หน้า 24) กล่าวว่า การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนทุกอย่าง ทั้งทางด้านวิทยากร แรงงาน วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ สถานที่ หรือคำแนะนำ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวโรงเรียนได้วางแผนหรือโครงการขอรับความช่วยเหลือล่วงหน้า และเมื่อได้รับการสนับสนุนจะจัดกิจกรรมยกย่องให้เกียรติออกใบอนุโมทนา หรือรายงานผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเพื่อออกเกียรติบัตรตอบแทนตามระเบียบทางราชการต่อไป

ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ (2558, หน้า 29) กล่าวว่า การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน หมายถึง การได้รับการสนับสนุนด้วยความเต็มใจจากชุมชน ทั้งด้านความคิด ทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน ซึ่งเกิดขึ้นจากการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และเกิดจากความตระหนักของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559, หน้า 40) กล่าวว่า การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน หมายถึง โรงเรียนได้รับบริจาคการเงิน สนับสนุนกิจกรรมจากชุมชน ผู้ปกครองมาให้ความรู้แก่นักเรียนด้านการทำอาหาร ผู้ปกครองมาให้ความรู้นักเรียนด้านการตัดผม ได้รับมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนจากผู้ประกอบการในชุมชน ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาจากชมรมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของชุมชน ผู้นำทางศาสนาในชุมชนเข้ามาเป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนเยี่ยมชมและศึกษา วิทยากรจากชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ผู้นำชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกคณะกรรมการสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุน ร่วมมือจากชุมชนทุกอย่างด้วยความเต็มใจ ทั้งทางด้านวิทยากร แรงงาน วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ สถานที่ หรือคำแนะนำ ซึ่งการดำเนินการขอความช่วยเหลือโรงเรียนได้วางแผนหรือโครงการขอรับความช่วยเหลือล่วงหน้าจากการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และเกิดจากความตระหนักของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อได้รับการช่วยเหลือโรงเรียนจะตอบแทนชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรม ยกย่องให้เกียรติ รายงานผู้บังบัญชาชั้นสูง ออกเกียรติบัตรตอบแทน

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 เป็นหน่วยงานการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 คือ ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์ ที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ถนนวังทอง-สากเหล็ก ตำบลดินทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ 65130 ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม อำเภอวังทอง และอำเภอเนินมะปราง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายและยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังมีรายละเอียดของวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

“ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เป็นองค์กรสู่คุณภาพ ตามศาสตร์พระราชา ”

2. ค่านิยมองค์กร

“ คุณภาพนำคุณธรรมถูกต้อง สอดคล้องจรรยาบรรณ สัมพันธ์สามัคคี ทำดี เพื่อบ้านเมือง ”

3. พันธกิจ

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคน ให้ได้รับการศึกษา และสร้างเสริมโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมี คุณภาพ
- 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ใช้การวิจัย นวัตกรรม สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ในการพัฒนางาน พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้า ในการประกอบวิชาชีพ
- 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการ องค์ความรู้ ระบบข้อมูลสารสนเทศเครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารที่เน้นการมีส่วนร่วม การบูรณาการการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป้าประสงค์

- 1) ผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการ เหมาะสมตามวัย มีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 2) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาค และทั่วถึง
- 3) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ สู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
- 4) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเอง มีสมรรถนะตรงตามสายงาน ใช้การวิจัย นวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ในการพัฒนางาน และมีวัฒนธรรมการทำงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งมีความสำนึกในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และสถานศึกษา ในสังกัดมีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
- 6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษานำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการศึกษา

7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศ เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจ หลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และมีระบบการตรวจสอบ นิเทศติดตามการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ยุทธศาสตร์

จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จึงกำหนดยุทธศาสตร์ ปีงบประมาณ 2564 ให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และนโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
- 2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ
- 5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริการจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. นโยบายการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีงบประมาณ 2564

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เป็นการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน สถานศึกษามีภารกิจสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องมีศักยภาพสูงในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงที่สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนา สถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูง ถือเป็นภารกิจสำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแลให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สำหรับผู้เรียน เป็นต้นแบบของสังคมแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องได้รับโอกาสให้เข้าถึงการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คุณภาพ นำคุณธรรม ถูกต้องสอดคล้องจรรยาบรรณ สัมพันธ์ สามัคคี ทำดีเพื่อบ้านเมือง” และนโยบาย เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ 11 นโยบาย ประกอบด้วย

- 1) นโยบายข้อที่ 1 เชิดชูคุณธรรม
- 2) นโยบายข้อที่ 2 น้อมนำหลักปรัชญา
- 3) นโยบายข้อที่ 3 นำพาอ่านออกเขียนได้
- 4) นโยบายข้อที่ 4 ใส่ใจการคิดเลขคล่อง
- 5) นโยบายข้อที่ 5 เสริมก้องภาษาสู่สากล
- 6) นโยบายข้อที่ 6 ฝึกฝนความพร้อมปฐมวัย
- 7) นโยบายข้อที่ 7 ก้าวไกลเทคโนโลยี
- 8) นโยบายข้อที่ 8 มีทักษะอาชีพตามวัย
- 9) นโยบายข้อที่ 9 สุขอนามัยสมบูรณ์
- 10) นโยบายข้อที่ 10 เพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์
- 11) นโยบายข้อที่ 11 พิชิตประกันคุณภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรนนท์ หนูผาสุก (2558) ศึกษาสภาพการดำเนินงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 และเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 334 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสัมพันธ ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ ซึ่งหาความเชื่อมั่นได้ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านงานทุนทรัพย์เพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านงานเยี่ยมบ้านนักเรียน ด้านงานสัมพันธ และด้านงานกรรมการสถานศึกษา 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสัมพันธชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ปรากฏว่าสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่

ศุภรัตน์ ปุ่งซ้อ (2558) ศึกษาสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายได้ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

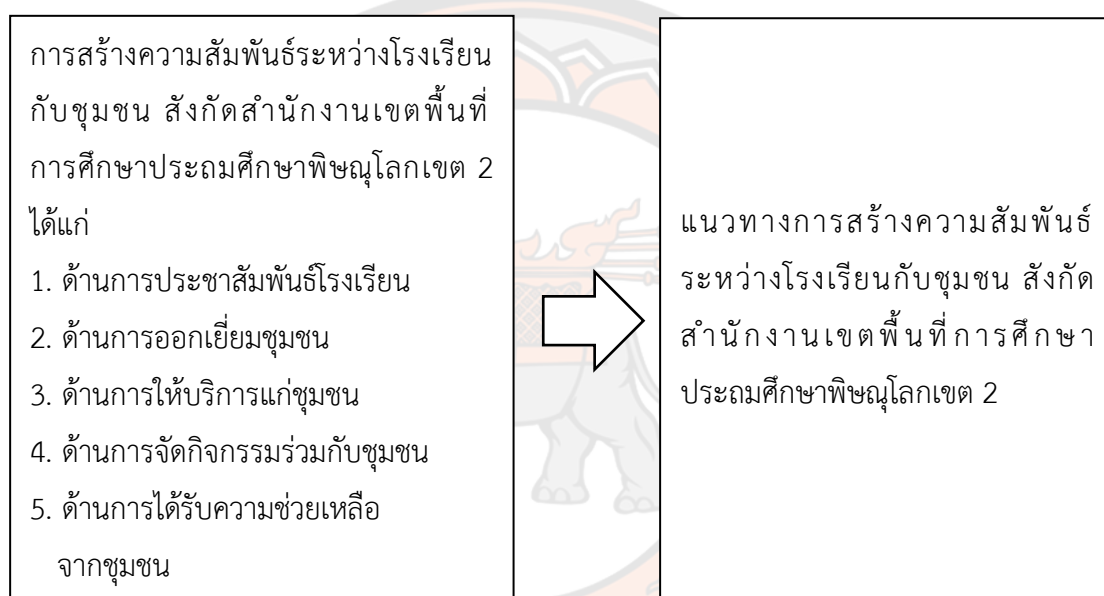
รุ่งทิพย์ เข้มทิส (2559) ศึกษาและเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และพนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 70 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และตอนที่ 2 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิคเคิร์ต (Likert' s rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .21-.86 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ใช้สถิติการหาขนาดผลต่าง (Effect Size: ES) ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายได้ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบสภาพจริงของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามเพศ

พบว่า เพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ปริญญาตรีกับปริญญาโท แตกต่างในระดับต่ำ และจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารกับครู แตกต่างในระดับต่ำ ผู้บริหาร กับพนักงานจ้างตามภารกิจ ไม่แตกต่างกัน และครูกับพนักงานจ้างตามภารกิจ แตกต่างในระดับต่ำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 122 โรงเรียน รวมทั้งหมด 1,604 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 122 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน (Stratified random sampling) ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

ตำแหน่งและขนาดโรงเรียน						
ขนาด โรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
เล็ก	60	455	515	12	88	100
กลาง	45	774	819	8	151	159
ใหญ่	20	250	270	3	48	51
รวม	125	1,479	1,604	23	287	313

ที่มา: ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2564) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 34 ข้อ ดังนี้

- 1) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จำนวน 7 ข้อ
- 2) ด้านการออกเยี่ยมชุมชน จำนวน 6 ข้อ
- 3) ด้านการให้บริการแก่ชุมชน จำนวน 8 ข้อ
- 4) ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน จำนวน 5 ข้อ
- 5) ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน จำนวน 8 ข้อ

มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ใช้วิธีการให้คะแนนน้ำหนักของตัวเลือก ดังนี้

5 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 5.1) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน 5.2) ด้านการออกเยี่ยมชุมชน 5.3) ด้านการให้บริการแก่ชุมชน 5.4) ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน 5.5) ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) หาความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความถามและหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายงานผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

5.1) ดร.สกริพร เซาว์ชัย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.2) นางสาวเทียมใจ สิทธิศักดิ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

5.3) นางสร้อยญา แสงชัย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

6) ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อความถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ได้ค่า (Index of Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การคะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนี้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนี้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนี้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

นำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence :IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,2538, น.249) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

ถ้า $IOC < 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ปรากฏว่าได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 (ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ อยู่ในภาคผนวก ง)

7) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

8) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ปรากฏได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ในระดับ 0.89

9) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามการวิจัย เรื่อง สภาพการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3.1.1 ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อขออนุญาตทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3.1.2 นำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ไปติดต่อขออนุญาต และประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในการตอบแบบสอบถาม

3.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 313 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน 274 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 87.5

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด ,2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกจากข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม งานระบบดูแลช่วยเหลือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 ท่าน คือ นางบุญฤดา วงศ์สุวรรณ

1.2 ศึกษาพิเศษ วิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 ท่าน คือ นางสร้อยญา แสงชัย

1.3 ตัวแทนประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่า 1 ปี จำนวน 1 ท่าน คือ นายคณิง บุญอ้น

1.4 พระภิกษุสงฆ์ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน ในอำเภอ บางกระพุ่ม อำเภอเนินมะปราง หรืออำเภอวังทอง คือ พระอธิการมานพ ปริบูรณ์

1.5 วัฒนธรรมประจำอำเภอ ดำรงตำแหน่งวัฒนธรรมประจำอำเภอบางกระพุ่ม อำเภอเนินมะปราง หรืออำเภอวังทอง คือ นายสุรศักดิ์ ผิวพรรณ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยนำการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5 ด้าน มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 5 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 2) ด้านการออกเยี่ยมชุมชน
- 3) ด้านการให้บริการแก่ชุมชน
- 4) ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
- 5) ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

2.2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาตามที่กำหนด

2.2.2 สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากแบบสอบถามการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.4 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ และเตรียมนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ 5 ก.ย. 2564 ถึง 11 พ.ย. 2564 โดยมีรายละเอียด ดังตาราง

ตาราง 3 วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ที่	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	วันที่ สัมภาษณ์	เวลาที่ สัมภาษณ์	สถานที่สัมภาษณ์
1	นางบุญตา วงศ์สุวคันธ	5 ก.ย. 2564	11.30 น.	สพป.พล.2
2	นางสร้อยญา แสงชัย	5 ก.ย. 2564	13.00 น.	สพป.พล.2
3	นายคณิง บุญอัน	21 ก.ย. 2564	17.00 น.	ที่ทำการกำนัน ตำบลบางกระท่อม
4	พระอธิการมานพ ปรีปญโญ	30 ก.ย. 2564	09.00 น.	วัดบางกระท่อม
5	นายสุรศักดิ์ ผิวพรรณ	11 พ.ย.2564	15.00 น.	สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพิษณุโลก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	23	8.39
ครู	251	91.61
รวม	274	100
2. ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	93	33.94
ขนาดกลาง	139	50.73
ขนาดใหญ่	42	15.33
รวม	274	100

จากตาราง 4 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.39 ครู คิดเป็นร้อยละ 91.61 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 33.94 โรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.73 และโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 15.33

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

ที่	สภาพการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	(n=274)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	4.34	0.31	มาก
2	ด้านการออกเยี่ยมชุมชน	4.34	0.31	มาก
3	ด้านการให้บริการแก่ชุมชน	4.34	0.27	มาก
4	ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน	4.27	0.32	มาก
5	ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน	4.25	0.30	มาก
รวม		4.31	0.28	มาก

จากตาราง 5 พบว่าสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการออกเยี่ยมชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจำแนกรายข้อ

ที่	ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	(n=274)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารกับชุมชนผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน	4.40	0.62	มาก
2	โรงเรียนติดประกาศแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านป้ายนิเทศของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	4.36	0.63	มาก
3	โรงเรียนติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ	4.31	0.64	มาก
4	โรงเรียนโทรศัพท์ติดต่อสื่อสารแจ้งข้อมูลของทางโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	4.34	0.64	มาก
5	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	4.34	0.60	มาก
6	ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน	4.32	0.63	มาก
7	โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจอันดีจากการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ	4.31	0.64	มาก
รวม		4.34	0.31	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ ติดต่อสื่อสารกับชุมชนผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40) รองลงมา โรงเรียนติด ประกาศแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านป้ายนิเทศของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ และโรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจอันดีจากการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชน จำแนกรายข้อ

ที่	ด้านการออกเยี่ยมชุมชน	(n=274)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน	4.34	0.64	มาก
2	ผู้บริหารและครูทราบสภาพทางบ้าน ปัญหา พฤติกรรม ขณะอยู่บ้านของนักเรียน	4.38	0.62	มาก
3	ผู้บริหาร ครูผู้ปกครอง ร่วมกันปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ปัญหาของนักเรียน	4.33	0.62	มาก
4	ผู้บริหารและครูทราบข้อมูล ความเป็นอยู่สภาพแวดล้อม ภายในชุมชน	4.33	0.64	มาก
5	ผู้บริหารและ ครู พบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งกันและกัน	4.31	0.62	มาก
6	โรงเรียนและชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชน	4.34	0.63	มาก
รวม		4.34	0.31	มาก

จากตาราง 7 พบว่าผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูทราบสภาพทางบ้าน ปัญหา พฤติกรรมขณะอยู่บ้านของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนและชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูพบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยน ความรู้ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพ
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน จำแนกรายข้อ

ที่	ด้านการให้บริการแก่ชุมชน	(n=274)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนให้ความช่วยเหลือให้บริการชุมชนตามกำลัง ที่โรงเรียนสามารถจะกระทำได้	4.34	0.60	มาก
2	โรงเรียนช่วยพัฒนาชุมชน เสริมสร้างสังคมในชุมชน ให้ดีขึ้น	4.29	0.61	มาก
3	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวิชาการในการพัฒนา ความรู้ของคนในชุมชน	4.30	0.62	มาก
4	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่ในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	4.26	0.63	มาก
5	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการ ดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชน	4.41	0.62	มาก
6	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านบุคลากรด้านแรงงาน ตามที่ชุมชนมีความต้องการ	4.32	0.59	มาก
7	โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้แก่คนในชุมชน	4.39	0.64	มาก
8	โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ในชุมชน	4.41	0.57	มาก
รวม		4.34	0.27	มาก

จากตาราง 8 พบว่าผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด
ได้แก่ โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เพื่อป้องกัน
การแพร่ระบาดในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนให้บริการชุมชน
ในด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงาน ต่าง ๆ ของชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41)

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.26$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน จำแนกรายข้อ

ที่	ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน	(n=274)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน	4.24	0.57	มาก
2	บุคลากรของโรงเรียนและคนในชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน	4.35	0.61	มาก
3	กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดร่วมกัน มุ่งสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.27	0.58	มาก
4	โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน	4.24	0.57	มาก
5	ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.27	0.61	มาก
รวม		4.27	0.32	มาก

จากตาราง 9 พบว่าผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.27$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนและคนในชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.35$) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดร่วมกันมุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.27$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน และโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.24$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการศึกษาสภาพ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน จำแนกรายข้อ

ที่	ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน	(n=274)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนทางด้านวิทยาการ ความรู้ คำแนะนำ ภูมิปัญญา	4.29	0.61	มาก
2	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านแรงงานการ ปรับภูมิทัศน์โรงเรียน การพัฒนาพื้นที่บริเวณโรงเรียน	4.23	0.56	มาก
3	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.26	0.59	มาก
4	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านงบประมาณ ส่วนที่โรงเรียนขาดแคลน	4.22	0.59	มาก
5	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านสถานที่ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.28	0.60	มาก
6	โรงเรียนวางแผนขอรับการสนับสนุนจากชุมชน โดยการ การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์กับชุมชน	4.19	0.59	มาก
7	ชุมชนเกิดความตระหนักในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน ให้ดีขึ้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน	4.21	0.57	มาก
8	โรงเรียนตอบแทนการสนับสนุนของชุมชน โดยการ ยกย่องให้เกียรติ มอบเกียรติบัตร รายงานผู้บังคับบัญชา ชั้นสูง	4.34	0.62	มาก
รวม		4.25	0.30	มาก

จากตาราง 10 พบว่าผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการได้รับความช่วยเหลือ จากชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนตอบแทนการสนับสนุนของชุมชนโดยการยกย่องให้เกียรติ มอบเกียรติบัตร รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นสูง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนได้รับการสนับสนุน

จากชุมชนทางในด้านวิทยาการ ความรู้ คำแนะนำ ภูมิปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนวางแผนขอรับการสนับสนุนจากชุมชนโดยการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X} = 4.19$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน 2) ด้านการออกเยี่ยมชุมชน 3) ด้านการให้บริการแก่ชุมชน 4) ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน 5) ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยนำผลจากการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

ตาราง 11 แสดงแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ด้าน	แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	
1.1 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ อย่างไร	1.1 โรงเรียน ควรดำเนินการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบข้อมูลข่าวสารของทางโรงเรียนโดยเลือกช่องทางออนไลน์ที่นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับ เช่น ดำเนินการสร้างกลุ่ม Line ของโรงเรียน ของระดับชั้นเรียน ดำเนินการสร้างเว็บไซต์ของโรงเรียน และดำเนินการสร้างเพจ Facebook ของโรงเรียน

ด้าน	แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
<p>1.2 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจากการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ อย่างไร</p>	<p>1.2 โรงเรียนควรดำเนินการวางแผนในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ แต่งตั้งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนโดยตรง สร้างความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับ</p>
<p>2. ด้านการออกเยี่ยมชุมชน</p> <p>2.1 ท่านคิดว่าผู้บริหารและครูควรดำเนินการพบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งกันและกันอย่างไร</p>	<p>2.1 ผู้บริหารและครูควรดำเนินการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อสอบถามพฤติกรรมของนักเรียนขณะอยู่บ้าน ผู้บริหารและครูควรร่วมกันกับผู้ปกครองแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านฐานะความเป็นอยู่ ปัญหาภายในครอบครัวของนักเรียน ผู้บริหารและครูควรดำเนินการส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน</p>
<p>3. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน</p> <p>3.1 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อย่างไร</p>	<p>3.1 โรงเรียนควรดำเนินการดูแล ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชน อำนวยความสะดวกในการเข้าใช้อาคารสถานที่ มีขั้นตอนการติดต่อขอใช้อาคารสถานที่ที่ไม่ยุ่งยาก</p>

ด้าน	แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
<p>4. ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน</p> <p>4.1 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรมีดำเนินการ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน อย่างไร</p>	<p>4.1 โรงเรียนควรดำเนินการออกพัฒนาชุมชน เช่น ทำความสะอาดวัด ถนน สถานที่สาธารณะ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตอาสา และชุมชน ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียนตอบแทน</p>
<p>4.2 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรมีดำเนินการ เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน อย่างไร</p>	<p>4.2 โรงเรียนควรดำเนินการให้ผู้บริหารและครู เข้าร่วมงานของประชาชนในชุมชน ร่วมเป็นแขก รับเชิญ ให้บุคลากรเป็นพิธีกร ให้นักเรียนแสดงดนตรี รำ เต้น เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ และเข้าร่วมงานประเพณีของชุมชน เช่น งานทำบุญ หมู่บ้าน งานรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ งานลอยกระทง งานแห่เทียน งานกฐิน</p>
<p>5. ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน</p> <p>5.1 ท่านคิดว่าโรงเรียน ควร ดำเนินการวางแผนขอรับการสนับสนุน จากชุมชน โดยการสื่อสาร การ ประชาสัมพันธ์กับชุมชนอย่างไร</p>	<p>5.1 โรงเรียนควรดำเนินการขอรับความช่วยเหลือ สนับสนุนจากชุมชนในสิ่งที่ชุมชนมีความพร้อม และสามารถให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนได้ เช่น การเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ของชุมชนมาให้ความรู้ แก่ นักเรียน การขอใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชน การขอรับการสนับสนุน การบริจาคเงินและสิ่งของ ให้แก่ทางโรงเรียน และโรงเรียนควรตอบแทนชุมชน ในเรื่อง ต่าง ๆ ที่ชุมชนให้การร้องขอเป็นสิ่งตอบแทน</p>

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และเพื่อหาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

การวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 122 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน (Stratified random sampling) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ประกอบด้วย 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 34 ข้อ

3. การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. การหาแนวทางทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และแนวทาง

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure or Guided Interviews)

3. การศึกษาแนวทางการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า สภาพการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการออกเยี่ยมชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ ติดต่อสื่อสารกับชุมชนผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก รองลงมา โรงเรียนติดประกาศแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านป้ายนิเทศของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ และ โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจอันดีจากการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูทราบสภาพทางบ้าน ปัญหา พฤติกรรมขณะอยู่บ้านของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน และโรงเรียนและชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารและครูพบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยน ความรู้ความคิดเห็น เจตคติซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงาน ต่าง ๆ ของชุมชน และโรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้แก่คนในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ในรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรของ โรงเรียนและคนในชุมชนทำกิจกรรม ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียน และชุมชนจัดร่วมกัน มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียน เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน และโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรม งานประเพณี ต่าง ๆ ของชุมชน อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ในรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนตอบสนองการสนับสนุนของชุมชน โดยการยกย่องให้เกียรติ มอบเกียรติบัตร รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นสูงอยู่ใน อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนทางในด้านวิชาการ ความรู้ คำแนะนำ ภูมิปัญญา อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ โรงเรียนวางแผนขอรับการสนับสนุน จากชุมชนโดยการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์กับชุมชน

2. ผลการหาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า โรงเรียนควรดำเนินการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบข้อมูลข่าวสารของทางโรงเรียนโดยเลือกช่องทางออนไลน์ที่นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับ เช่น ดำเนินการสร้างกลุ่ม Line ของโรงเรียน ของระดับชั้นเรียน ดำเนินการสร้างเว็บไซต์ของโรงเรียน และดำเนินการสร้างเพจ Facebook ของโรงเรียน และโรงเรียนควรดำเนินการวางแผน ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ แต่งตั้งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนโดยตรง สร้างความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับ

2.2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชน พบว่า ผู้บริหารและครูควรดำเนินการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อสอบถามพฤติกรรมของนักเรียนขณะอยู่บ้าน ผู้บริหารและครูควรร่วมกันกับผู้ปกครองแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านฐานะความเป็นอยู่ ปัญหาภายในครอบครัวของนักเรียน ผู้บริหารและครูควรดำเนินการส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.3 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน พบว่า โรงเรียนควรดำเนินการดูแล ปรับปรุงอาคารสถานที่ ให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชน อำนวยความสะดวกในการเข้าใช้อาคารสถานที่ มีขั้นตอนการติดต่อขอใช้อาคารสถานที่ที่ไม่ยุ่งยาก

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน พบว่า โรงเรียนควรดำเนินการออกพัฒนาชุมชน เช่น ทำความสะอาดวัด ถนน สถานที่สาธารณะ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตอาสา และชุมชนก็จะให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียนตอบแทน โรงเรียนควรดำเนินการให้ผู้บริหารและครูเข้าร่วมงานของประชาชนในชุมชน ร่วมเป็นแขกรับเชิญ ใ้บุคลากรเป็นพิธีกร ให้นักเรียนแสดงดนตรี รำ เต้น เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ และเข้าร่วมงานประเพณีของชุมชน เช่น งานทำบุญหมู่บ้าน งานรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ งานลอยกระทง งานแห่เทียน งานกฐิน

2.5 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน พบว่า โรงเรียนควรดำเนินการขอรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนในสิ่งที่ชุมชนมีความพร้อมและสามารถให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนได้ เช่น การเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ของชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน การขอใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชน การขอรับการสนับสนุน การบริจาคเงินและสิ่งของให้แก่ทางโรงเรียน และโรงเรียนควรตอบแทนชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ที่ชุมชนให้การร้องขอเป็นสิ่งตอบแทน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนประชาสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารกับชุมชนผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน และโรงเรียนติดประกาศแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านป้ายนิเทศของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีการบริหารและการจัดการศึกษาให้ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน

ได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติให้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการรายงานข้อมูล ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดจนการพัฒนาโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป ให้กับสาธารณชนทราบ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ถึงความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวประกาย สายแก้ว (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาพร แสงแจ่ม (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดพวงนิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูทราบสภาพทางบ้าน ปัญหา พฤติกรรมขณะอยู่บ้านของนักเรียน ผู้บริหาร และครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน และโรงเรียนและชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดำเนินกิจกรรมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ออกเยี่ยมครอบครัวของนักเรียนและผู้นำชุมชนตามโอกาสอันควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ไพเราะ กาญจนสิงห์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด พบว่า สภาพการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการออกเยี่ยมชุมชน โดยรวมอยู่ระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ หนูผาสุก (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงาน สัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ด้านงานเยี่ยมบ้านนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชน และโรงเรียน ให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด

ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้ให้บริการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม ด้านการบริการความรู้ ด้านเครื่องใช้ และด้านสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ชูแสง (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการให้บริการแก่ชุมชน โดยรวมอยู่ระดับมาก

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า บุคลากรของโรงเรียนและชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดร่วมกันมุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ หนูผาสุก (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า งานด้านสานสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสรรค์ ภาพจนวรรณ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ระดับมาก

1.5 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า โรงเรียนตอบสนองการสนับสนุนของชุมชน โดยการยกย่องให้เกียรติ มอบเกียรติบัตร รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นสูง และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านวิทยากร ความรู้ คำแนะนำ ภูมิปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้ร้องขอความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนขาดแคลน จากชุมชน และชุมชนมีความพร้อมในการให้ความสนับสนุนด้านต่าง ๆ ให้กับทางโรงเรียน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 58 (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น กล่าวได้ว่าชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชน

ในการสนับสนุน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ชูแสง (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการได้รับการช่วยเหลือจากชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

โรงเรียนควรดำเนินการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบข้อมูลข่าวสารของทางโรงเรียนโดยเลือกช่องทางออนไลน์ที่นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับ เช่น ดำเนินการสร้างกลุ่ม Line ของโรงเรียนของระดับชั้นเรียน ดำเนินการสร้างเว็บไซต์ของโรงเรียน และดำเนินการสร้างเพจ Facebook ของโรงเรียน และโรงเรียนควรดำเนินการวางแผนในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ แต่งตั้งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนโดยตรง สร้างความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับ

1.2 ด้านการออกเยี่ยมชุมชน

ผู้บริหารและครูควรดำเนินการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อสอบถามพฤติกรรมของนักเรียนขณะอยู่บ้าน ผู้บริหารและครูควรร่วมกันกับผู้ปกครองแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านฐานะความเป็นอยู่ ปัญหาภายในครอบครัวของนักเรียน ผู้บริหารและครูควรดำเนินการส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมกับชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.3 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน

โรงเรียนควรดำเนินการดูแล ปรับปรุง อาคารสถานที่ให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่ชุมชน อำนวยความสะดวกในการเข้าใช้อาคารสถานที่ มีขั้นตอนการติดต่อขอใช้อาคารสถานที่ที่ไม่ยุ่งยาก

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

โรงเรียนควรดำเนินการออกพัฒนาชุมชน เช่น ทำความสะอาดวัด ถนน สถานที่สาธารณะ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตอาสา และชุมชนก็จะให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียนตอบแทน และโรงเรียนควรดำเนินการให้ผู้บริหารและครูเข้าร่วมงานของประชาชนในชุมชนร่วมเป็นแขกรับเชิญ ให้บุคลากรเป็นพิธีกร ให้นักเรียนแสดงดนตรี รำ เต้น เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ และเข้าร่วมงานประเพณีของชุมชน เช่น งานทำบุญหมู่บ้าน งานรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ งานลอยกระทง งานแห่เทียน งานกฐิน

1.5 ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

โรงเรียนควรดำเนินการขอรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนในสิ่งที่ชุมชนมีความพร้อมและสามารถให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนได้ เช่น การเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ของชุมชน มาให้ความรู้แก่นักเรียน การขอใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชน การขอรับการสนับสนุน การบริจาคเงิน และสิ่งของให้แก่ทางโรงเรียน และโรงเรียนควรตอบแทนชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ที่ชุมชนให้การร้องขอเป็นสิ่งตอบแทน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาและการพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ตราชู. (2543). *โรงเรียนกับชุมชน:หัวใจการจัดการศึกษา*. วารสารการศึกษาท้องถิ่น, 2(5) 10-13.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรนนท์ หนูผาสุก. (2558). *สภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต).
กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2544). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. (บทความ สาขามนุษย ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2560 มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ณรงค์ศักดิ์ ถนอมศรี. (2538). *ปัจจัยวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับ ชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐ วรรณบุตร. (2551). *บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการดำเนินงานความสัมพันธ์ ชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตราด*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดลใจ ต้นเจริญ. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์.
- เถกิงศักดิ์ พัฒโน. (2544). *การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาประชาบาล*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญา พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธวัชชัย เปรมปรีดี. (2542). *ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา*.

กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

บัญชา นภชัยเทพ. (2544). *การจัดองค์การและการบริหารการศึกษาเบื้องต้น*. ภาควิชาบริหารและ
พัฒนาการศึกษา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.65.

บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:

สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด,และ สุรיתอง ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา*.กรุงเทพฯ:

สุวีริยาสาส์น.

พนิจจา วีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

รุ่ง แก้วแดง. (2546). *โรงเรียนนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ. (2559). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาล*

แหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี:

มหาวิทยาลัยบูรพา.

รมณ์รวินทร์ ต้นดิถีพิพล. (2549). *ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง*

โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมืองชลบุรี. (งานนิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศุภรัตน์ ปุ่งข้อ. (2558). *สภาพการบริการงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน*

ขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายเขาฉกรรจ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี:มหาวิทยาลัย

บูรพา.

สุพิชญา ธีระกุล. (2555). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. ภาควิชาการบริการ

การศึกษา,คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

สุนน อมรวินวัฒน์. (2524). *โรงเรียนชุมชน*. กรุงเทพฯ: ส่วนท้องถิ่น.

สมศักดิ์ ศรีมานิชญ์. (2523). *การศึกษากับการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
กรมการฝึกครู.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศ*. สืบค้น

1 เมษายน 2564, จาก <http://www.phitsanulok2.go.th/phitsanulok2/index.php>

หวน พิณรุฬพันธ์. (2529). *การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ชุมชน*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

หวน พิณรุฬพันธ์. (2550). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา*. สถาบันฝึกอบรมและการวิจัย
การบริหารและจิตวิทยา

ภาคผนวก

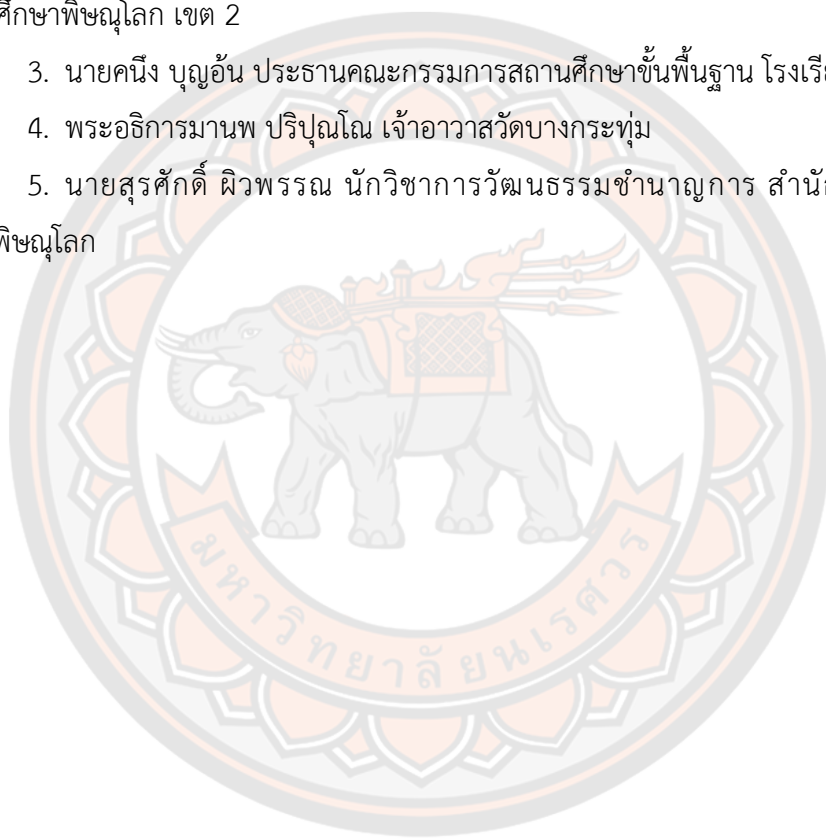
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดร.สถิรพร เซาว์นชัย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. นางสาวเทียมใจ สิทธิศักดิ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
3. นางสร้อยญา แสงชัย ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ภาคผนวก ข รายงานผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2

1. นางบุญฤตา วงศ์สุวคันธ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา งานส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม งานระบบดูแลช่วยเหลือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. นางสร้อยญา แสงชัย ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
3. นายคณิง บุญอั้น ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดบางกระพุ่ม
4. พระอธิการมานพ ปรีปุกโณ เจ้าอาวาสวัดบางกระพุ่ม
5. นายสุรศักดิ์ ผิวพรรณ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

เรื่อง สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

คำชี้แจง

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ลักษณะเป็นการประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

นฤมล เส็งวัฒน์

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามสภาพความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง ครู
 ผู้อำนวยการสถานศึกษา

2. ขนาดโรงเรียน ขนาดเล็ก
 ขนาดกลาง
 ขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามสภาพความเป็นจริง

ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน						
1	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารกับชุมชนผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน	5	4	3	2	1
2	โรงเรียนติดประกาศแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านป้ายนิเทศของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	5	4	3	2	1
3	โรงเรียนติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ	5	4	3	2	1
4	โรงเรียนโทรศัพท์ติดต่อสื่อสารแจ้งข้อมูลของทางโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	5	4	3	2	1
5	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	5	4	3	2	1
6	ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน	5	4	3	2	1
7	โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจอันดีจากการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ	5	4	3	2	1
ด้านการออกเยี่ยมชุมชน						
8	ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน	5	4	3	2	1
9	ผู้บริหารและครูทราบสภาพทางบ้าน ปัญหา พฤติกรรม ขณะอยู่บ้านของนักเรียน	5	4	3	2	1
10	ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ร่วมกันปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ปัญหาของนักเรียน	5	4	3	2	1
11	ผู้บริหารและครูทราบข้อมูล ความเป็นอยู่สภาพแวดล้อมภายในชุมชน	5	4	3	2	1
12	ผู้บริหารและครูพบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งกันและกัน	5	4	3	2	1

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
13	โรงเรียนและชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน	5	4	3	2	1
ด้านการให้บริการแก่ชุมชน						
14	โรงเรียนให้ความช่วยเหลือให้บริการชุมชนตามกำลังที่โรงเรียนสามารถจะกระทำได้	5	4	3	2	1
15	โรงเรียนช่วยพัฒนาชุมชน เสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น	5	4	3	2	1
16	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวิชาการในการพัฒนาความรู้ของคนในชุมชน	5	4	3	2	1
17	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	5	4	3	2	1
18	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชน	5	4	3	2	1
19	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านบุคลากร ด้านแรงงานตามที่ชุมชนมีความต้องการ	5	4	3	2	1
20	โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้แก่คนในชุมชน	5	4	3	2	1
21	โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดในชุมชน	5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน						
22	โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน	5	4	3	2	1
23	บุคลากรของโรงเรียนและคนในชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน	5	4	3	2	1
24	กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดร่วมกันมุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	5	4	3	2	1

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
25	โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน	5	4	3	2	1
26	ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	5	4	3	2	1
ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน						
27	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านวิทยากร ความรู้ คำแนะนำ ภูมิปัญญา	5	4	3	2	1
28	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านแรงงาน การปรับภูมิทัศน์โรงเรียน การพัฒนาพื้นที่บริเวณโรงเรียน	5	4	3	2	1
29	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	5	4	3	2	1
30	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านงบประมาณส่วนที่โรงเรียนขาดแคลน	5	4	3	2	1
31	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	5	4	3	2	1
32	โรงเรียนวางแผนขอรับการสนับสนุนจากชุมชน โดยการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์กับชุมชน	5	4	3	2	1
33	ชุมชนเกิดความตระหนักในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน ให้ดีขึ้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน	5	4	3	2	1
34	โรงเรียนตอบแทนการสนับสนุนของชุมชน โดยการยกย่องให้เกียรติ มอบเกียรติบัตร รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นสูง	5	4	3	2	1

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
3. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
  - ตอนที่ 2 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล .....

ตำแหน่ง .....

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ .....

เวลา .....สถานที่.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

1.1 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ อย่างไร

.....

.....

.....

1.2 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจากการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ด้านการออกเยี่ยมชุมชน

2.1 ท่านคิดว่าผู้บริหารและครู ควรดำเนินการพบปะสนทนากับประชาชนในชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งกันและกัน อย่างไร

.....

.....

.....

3. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน

3.1 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อย่างไร

.....

.....

.....

4. ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

4.1 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน อย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการการเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน อย่างไร

.....

.....

.....

5. ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

5.1 ท่านคิดว่าโรงเรียนควรดำเนินการวางแผนขอรับการสนับสนุนจากชุมชน โดยการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์กับชุมชน อย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้

นางนฤมล เส็งวัฒน์

นิสิตปริญญาโท ปีที่ 2 สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร

ภาคผนวก ง ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		1	2	3		
ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน						
1	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารกับชุมชน ผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	โรงเรียนติดประกาศแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านป้าย นิเทศของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	โรงเรียนติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	โรงเรียนโทรศัพท์ติดต่อสื่อสารแจ้งข้อมูลของทาง โรงเรียนให้ชุมชนทราบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร จัดประชุม ชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชน ทราบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	ชุมชนให้ความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงาน ของโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจอันดีจากการ สื่อสารในช่องทางต่าง ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านการออกเยี่ยมชุมชน						
8	ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียนและประชาชนในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	ผู้บริหารและครูทราบสภาพทางบ้าน ปัญหา พฤติกรรมขณะอยู่บ้านของนักเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		1	2	3		
10	ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ร่วมกันปรึกษาหารือหาแนวทางแก้ปัญหาของนักเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	ผู้บริหารและครูทราบข้อมูล ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมภายในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	ผู้บริหารและครูพบปะสนทนากับประชาชนในชุมชน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เจตคติซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	โรงเรียนและชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านการให้บริการแก่ชุมชน						
14	โรงเรียนให้ความช่วยเหลือให้บริการชุมชนตามกำลังที่โรงเรียนสามารถจะกระทำได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	โรงเรียนช่วยพัฒนาชุมชน เสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวิชาการในการพัฒนาความรู้ของคนในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	โรงเรียนให้บริการชุมชนในด้านบุคลากรด้านแรงงาน ตามที่ชุมชนมีความต้องการ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้แก่คนในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ชื่อ	สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2	ระดับความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		1	2	3		
21	โรงเรียนให้บริการชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ เพื่อป้องกันการ แพร่ระบาดของในชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน						
22	โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23	บุคลากรของโรงเรียนและคนในชุมชนทำกิจกรรม ร่วมกัน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24	กิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดร่วมกัน มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25	โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26	ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน						
27	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านวิชาการ ความรู้ คำแนะนำ ภูมิปัญญา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
28	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านแรงงาน การปรับภูมิทัศน์โรงเรียน การพัฒนาพื้นที่บริเวณโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
29	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
30	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านงบประมาณส่วนที่โรงเรียนขาดแคลน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		1	2	3		
31	โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในด้านสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32	โรงเรียนวางแผนขอรับการสนับสนุนจากชุมชนโดยการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์กับชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
33	ชุมชนเกิดความตระหนักในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
34	โรงเรียนตอบแทนการสนับสนุนของชุมชนโดยการยกย่องให้เกียรติ มอบเกียรติบัตร รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นสูง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นฤมล เส็งวัฒน
วัน เดือน ปี เกิด	5 ธันวาคม 2533
ที่อยู่ปัจจุบัน	48/2 หมู่ 2 ตำบลท้อแท้ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก 65160
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดบางกระทุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	หมู่ 5 ตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก 65110
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร บธ.บ. (การท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผลงานตีพิมพ์	นฤมล เส็งวัฒน, ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย และ พิทยา แสงสว่าง. (2565). การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การประชุมวิชาการระดับชาติศึกษาศาสตร์วิจัย ครั้งที่ 9 “การเปลี่ยนแปลงทางการวิจัยและนวัตกรรมอย่างพลิกผืน เพื่อการศึกษาที่ดีกว่าในยุคปกติใหม่” วันที่ 20 มกราคม 2565. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปี 2565. หน้า 629-637.